

Sisältö

1. OPETUSSUUNNITELMA	3
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen	3
1.2 Opetussuunnitelman sisältö	4
2. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	5
2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä	5
2.2 Arvoperusta	7
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	7
3.1 Oppimiskäsitys	7
3.2 Opiskeluympäristöt ja –menetelmät	8
3.2.1 Itsenäisen opiskelun periaatteet	10
3.3 Toimintakulttuuri	10
3.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	12
3.4.1 Korkea-aste	12
3.4.2 Muut oppilaitokset ja toimijat	12
3.5 Opintojen rakenne	13
3.5.1 Nuorille annettavan koulutuksen rakenne	13
3.5.2 Aikuisille annettavan koulutuksen rakenne	16
3.5.3 Kieliohjelma	17
4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	18
4.1 Kodin ja oppilaitosten yhteistyö	18
4.2 Ohjaus	19

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki	22
4.4 Opiskeluhoolto	22
4.4.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet	23
4.4.2 Opiskeluhoollon suunnitelma	24
4.5 Suunnitelma turvaamistoimista ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä	34
4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä	38
4.6.1 Vieraskieliset opiskelijat	38
5. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	39
5.1 Arvioinnin tavoitteet	39
5.2 Kurssisuoritusten arviointi	39
5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	40
5.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi	40
5.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi	41
5.2.4 Opinnoissa edistyminen	41
5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	42
5.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi	44
5.4 Lukion oppimäärän suoritus	45
6.4.1 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	46
5.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	46
6. ERILLISET SUUNNITELMAT	49
6.1 Ohjaussuunnitelma	49

6.2 Opiskeluhoitosuunnitelma	50
6.3 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	64
6.4 Suunnitelma turvaamistoimista ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä	70
6.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	74
6.6 Järjestyssäännöt	82
6.7 Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma	83

1. OPETUSSUUNNITELMA

Hyvinkään lukioiden opetussuunnitelma on laadittu opetushallituksen laatiman Opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Lukiot laativat opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (629/1998) ja -asetus (810/1998)
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman ja aikuisten lukiokoulutuksen perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

- lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Hyvinkään lukioiden opetussuunnitelma on laadittu 2015 annettujen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon Hyvinkään Sveitsin lukion erityistehtävä luonnontiedelukiona.

Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyön toteuttamisesta. Opetussuunnitelman pohjalta laaditaan lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Hyvinkään ja sen ympäristön luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on ajankohtaistettu opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy lukion opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa turvataan järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Opetussuunnitelma antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Hyvinkäällä lukioiden opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Kaikille opiskelijoiden vanhemmille ja huoltajille on tarjottu mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on pyritty ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta lukion sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Hyvinkään lukioiden opetussuunnitelma sisältää myös aikuislinjan opetussuunnitelmaosuuden. Koko asiakirjassa on seuraavat sisällöt:

- ohjaussuunnitelma
- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- koulutuksen järjestäjän hyväksymät lukioiden tuntijaot
- kieliohjelma
- toimintakulttuurin pääpiirteet
- opiskeluympäristöt ja –menetelmät
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- aihekokonaisuudet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt kursseittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyö, ei sisälly aikuisten lukiokoulutukseen
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- tieto- ja viestintäteknologian opetusikäytön suunnite
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskeluhuolto, ei sisälly aikuisten lukiokoulutukseen
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.
- järjestyssäännöt omana suunnitelmanaan

Lukion opetussuunnitelmassa kuvataan kaikkien siihen sisältyvien kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

2. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatus- ja sivistystehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön. Aikuisten lukiokoulutus lisää opiskelijan työelämässä menestymisen edellytyksiä.

Hyvinkään Sveitsin lukio on luonnontieteellinen erityislukio, jolla on sekä luonnontiede- että yleislinja. Luonnontiedelinjalla voi perehtyä erityisesti maantieteeseen, biologiaan, kemiaan ja fysiikkaan. Linja antaa hyvät valmiudet luonnontieteellisen alan jatko-opintoihin. Yleislinjalla opiskelija voi keskittyä muun muassa humanistisiin aineisiin, taideaineisiin, liikuntaan tai yrittäjyyteen.

Hyvinkään yhteiskoulun lukio on taideaineita painottava yleislukio, jonka keskeinen toiminta-ajatus on tarjota opiskelijoille vahva yleissivistys ja mahdollisuus jatko-opintoihin. Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa on mahdollisuus valita taideaineisiin perustuva linja, jossa harrastuneisuus otetaan huomioon. Linjalla on mahdollisuus opiskella musiikkia, kuvataidetta ja teatteri-ilmaisua monipuolisesti ja laaja-alaisesti.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla (nuorten lukiokoulutuksessa) ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos voi järjestää opiskelijoilleen mahdollisuuden

- suorittaa lukion oppimäärän
- suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän
- suorittaa yksittäisiä lukiokursseja
- suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai aihekokonaisuuksia
- suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.

2.2 Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenyteen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan Hyvinkään lukioissa säännöllisesti. Epäasialliseen ja epätasa-arvoiseen kohteluun puututaan välittömästi ja tapaukset käsitellään. Tarvittaessa koulun työtä tukee Nuorisoasema. Opiskelijoita rohkaistaan tuomaan julki syrjintätilanteet. Yksilöllisten opintopolkujen ja -tarpeiden huomioiminen on mahdollista erityisen hyvin aikuislukion pienissä opintoryhmissä.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa. Hyvinkäällä lukiot ottavat luonto- ja kestäväkehityksen arvot omassa toiminnassaan huomioon esimerkiksi kierrättämällä ja säästämällä luonnonvaroja.

Molemmat Hyvinkään lukiot ovat yhteisöjä, joissa eri kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukioissa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen

moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista. Oma kansallista ja paikallista identiteettiä ja kulttuuriperintöä pidetään yllä ja kehitetään. Samalla opitaan kunnioittamaan myös muiden kulttuurien ominaispiirteitä.

Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa syventävät aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatus- ja koulutushaasteisiin.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelma perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja oppimisestaan. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

3.2 Opiskeluympäristöt ja –menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan

oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia. Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijoiden kokemukset sekä taito arvioida omaa ajatteluaan ovat erityinen voimavara.

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämällä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin. Hyvinkäällä on monipuoliset mahdollisuudet hyödyntää niin kunnan omia kulttuurilaitoksia kuin muidenkin tahojen tarjoamia vaihtoehtoja. Kussakin aineessa hyödynnetään niitä paikallisia opiskeluympäristöjä, jotka parhaiten tukevat kunkin oppiaineen ja kurssin tavoitteita.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat pääosin itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Hyvinkäällä aikuislukio tarjoaa Hyvinkään lukioiden opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa lukiokursseja etä- tai monimuoto-opintoina.

3.2.1 Itsenäisen opiskelun periaatteet

Lukiossa opiskelija voi suorittaa yksittäisiä kursseja itsenäisesti, mikäli se hänen opintojen edistymisen kannalta on tarpeellista. Kurssien ensisijainen suoritustapa on opetukseen osallistuminen. Itsenäisestä suorituksesta sovitaan aina opettajan kanssa erikseen ja siitä tehdään sopimus.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Hyvinkäällä aikuislukio tarjoaa Hyvinkään lukioiden opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa lukiokursseja etä- tai monimuoto-opintoina sekä tarjoaa viikoittaista ohjausta osassa oppiaineita.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Niin opetussuunnitelman perusteet kuin Hyvinkään lukioiden opetussuunnitelma korostavat toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuuria kuvataan opetussuunnitelmassa.

Hyvinkään opetussuunnitelman lähtökohtana ovat samat teemat kuin opetussuunnitelman perusteissa. Kutakin teemaa on paikallisesti tarkennettu. Opetussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiselle. Toiminta on opiskelijälähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista.

Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa. Opiskelijoita kannustetaan ja ohjataan aktiiviseen oppijana toimimiseen ja vastuunottoon omasta oppimisesta.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Lukioden oppilaskunnat osallistuvat aktiivisesti muun muassa vuotuisjuhlien järjestelyyn ja suunnitteluun, tutor-toiminnan avulla rakennetaan kouluissa opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmänohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Koulun toiminnassa huomioidaan kestäväen ja oikeudenmukaisen toiminnan vaatimukset ja edellytykset. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Nuorten lukiokoulutuksessa ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Lukioissa kiinnitetään huomiota niin

terveyttä kuin hyvinvointiakin edistäviin valintoihin ja elämäntapoihin. Vuosittain vietettävänä teemapäivinä ja –viikkoina ohjataan näkemään oman toiminnan ja valintojen merkitys.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja. Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Opiskelijoita ohjataan hyvään ja toimivaan kielenkäyttöön erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Myös sähköisissä ympäristöissä ohjataan kontekstiin sopivan kielen rekisterin valintaan.

3.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

3.4.1 Korkea-aste

Lukioiden yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa

Lukioiden opiskelijoilla on opinto-ohjauksen puitteissa mahdollisuus tutustua opiskeluun korkea-asteella. Lukioista järjestetään vuosittain tutustumisretkiä lähiseudun oppilaitoksiin ja teemapäivinä oppilaitoksista kutsutaan vierailijoita lukioihin.

Hyvinkään lukiot tekevät tiivistä yhteistyötä paikallisen Laurea- ammattikorkeakoulun kanssa. Yhteistyö konkretisoituu muun muassa erilaisina teemapäivinä, joita ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat järjestää lukioissa.

Yhteistä opintotarjontaa, yhteisiä opetusryhmiä ja tilojen yhteiskäyttöä pyritään järjestämään korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Lukion opiskelijat voivat tutustua korkea-asteen koulutusohjelmien sisältöihin ja toimintatapoihin ja ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat tehdä yhteistyötä lukioiden kanssa opintojen eri vaiheissa esimerkiksi päättötöiden yhteydessä.

3.4.2 Muut oppilaitokset ja toimijat

Yhteistyö muiden lukioiden, ammatillisten oppilaitosten ja muiden opistojen kanssa

Hyvinkään lukiot ovat tiiviissä yhteistyössä toistensa kanssa sekä paikallisten ammatillisten oppilaitosten kanssa. Konkreettisia yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi ammatillisen koulutuksen

opiskelijoiden mahdollisuus suorittaa kaksoistutkinto ja Hyvinkään toisen asteen opiskelijoiden mahdollisuus kokeilujaksoon toisessa oppilaitoksessa. Eri kaupunkien lukioden kanssa yhteistyömuotoja ovat erilaiset projektit, joihin lukiot osallistuvat mahdollisuuksien mukaan. Luontevia yhteistyölukioita ovat olleet muut lähiseudun lukiot, esimerkiksi Riihimäen ja Järvenpään lukiot.

Hyvinkään lukiot ovat omalta osaltaan mukana Hyvinkään - Riihimäen alueen ja KUUMA-kuntien oppilaitosten yhteistyöhankkeissa. Aikuislinja tarjoaa myös muiden oppilaitosten opiskelijoille ja oppisopimuskoulutuksella oleville mahdollisuuden suorittaa lukio-opintoja.

Hyvinkään musiikkiopistossa ja Lasten ja nuorten kuvataidekoulussa opiskelevia lukion opiskelijoita tuetaan taiteen harrastuksessa esimerkiksi opintojen hyväksilukemisella osaksi lukio-opintoja.

Opiskelijoilla on mahdollisuus valita osaksi lukio-opintojaan kielten kursseja Hyvinkään Opistosta. Tarjolla on mm. italiaa, viroa, kiinaa, japania, viittomakieltä, suomea vieraana kielenä. Lukiokurssi muodostuu 28 oppitunnista.

Muu paikallinen yhteistyö

Lukiot osallistuvat Hyvinkään toisen asteen oppilaitosten yhteiseen urheiluvalmennukseen. Opiskelija, joka kuuluu lajissaan valmennettaviin, voi osallistua urheiluvalmennusryhmään yhteistoiminta-aikaan. Jokainen lajiryhmä toimii yhteistyössä paikallisen urheiluseuran ja valmentajien kanssa.

Eri oppiaineissa tehdään yhteistyötä paikallisten yritysten, laitosten ja järjestöjen kanssa. Yritysvierailuja ja luentotilaisuuksia pyritään järjestämään niin oppiaineiden tunneilla kuin koko koulun tilaisuuksinakin. Valtakunnallisiin yritysten järjestämiin kilpailuihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Hyvinkäällä lukiot toimivat aktiivisesti yhteistyöyritysten kanssa järjestämällä mm. toiminnallisia opintokäyntejä ja tutustumisvierailuja

Yhteistyön muotoja kehitetään ja tarkastellaan vuosittain.

3.5 Opintojen rakenne

3.5.1 Nuorille annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin.

Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi. Niillä on valtakunnallisesti yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Teemaopinnot eheyttävät opetusta, vahvistavat opiskelijoiden yksittäistä oppiainetta laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä. Syventävinä teemaopintokursseina tarjotaan 3 §:ssä tarkoitettuja ajattelun taitoja kehittävä kurssi sekä tieto-

ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja kehittävä ilmiöpohjainen kurssi. Lisäksi tarjotaan käytännön työssä suoritettava vapaaehtoistoiminta-, työelämä- liikennekasvatus- tai kansainvälisen toiminnankurssi, joka tulee voida lukiolain 23 §:n mukaisesti osittain tai kokonaan hyväksi lukea muutoin hankitulla osaamisella.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Soveltavina kursseina voidaan järjestää myös opiskelijoiden tarpeiden mukaisia tukikursseja. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja ja saada muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi tai tunnustetuksi.

Lisäksi on koulutuksen järjestäjän taideopintokursseja, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Näiden kurssien tarjoaminen on koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä	
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	
A-kieli	6	2	
B-kieli	5	2	
Muut kielet		8+8	
Matematiikka			
Yhteinen opintokokonaisuus	1		
lyhyt	5	2	
pitkä	9	3	
Ympäristö ja luonnontieteet			
Biologia	2	3	

Maantiede	1	3	
Fysiikka	1	6	
Kemia	1	4	
Humanistisyhteiskunnalliset tieteet			
Filosofia	2	2	
Psykologia	1	4	
Historia	3	3	
Yhteiskuntaoppi	3	1	
Uskonto/Elämäkatsomustieto	2	4	
Terveystieto	1	2	
Taito- ja taideaineet	5		
Liikunta	2	3	
Musiikki	1-2	2	
Kuvataide	1-2	2	
Opinto-ohjaus	2		
Teemaopinnot		3	
Pakolliset kurssit	47-51		
Syventävät kurssit vähintään		10	
Kurssit yhteensä vähintään	75		

Hyvinkäällä noudatetaan valtakunnallista tuntijakoa. Luonnontiedelinjalla voidaan tuntijaosta poiketa siitä erikseen määritellyllä tavalla. Yhdenkään pakollisen oppiaineen kaikkia kursseja ei voi jättää pois.

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi on koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena kielenä - oppimäärän mukaan.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko perusasteella alkavan B1-oppimäärän tai perusasteen vuosiluokilla 1–6 alkavan A-oppimäärän mukaisesti. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi. Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota muita kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa kielessä.

Opiskelijan tulee jakaa pakollisten liikunnan kurssien opiskelu useammalle lukuvuodelle.

3.5.2 Aikuisille annettavan koulutuksen rakenne

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävät valtakunnalliset kurssit
Kieli- ja kommunikaatio-opinnot		
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		6
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
Pitkä oppimäärä	9	3
lyhyt	5	2
Luonnontieteelliset opinnot	5	5
fysiikka	1-2	
kemia	1-2	
biologia	1-2	
maantiede	1-2	

Humanistisyhteiskunnalliset ja katsomukselliset aineet	6	7
uskonto/elämäkatsomustieto	1	
historia	2	
yhteiskuntaoppi	2	
filosofia	1	
psykologia		2
teemaopinnot		1
Muut lukion tehtävään kuuluvat oppiaineet		
Yhteensä vähintään	44	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kursseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Teemaopinnot eheyttävät opetusta ja vahvistavat opiskelijoiden yksittäisiä oppiaineita laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Oppiaineiden lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana, tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähintään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpaakin viimeksi mainittua ainetta.

3.5.1 Lukioden kieliohjelma

Lukiossa opiskelija jatkaa mahdollisuuksien mukaan, mikäli aloittava ryhmä lukiossa muodostuu peruskoulussa aloittamansa A1, A2, B1 ja B2-kielten opiskelua. Perusopetuksen 1-6 vuosiluokilla aloittamaansa kieltä opiskelija jatkaa A1-kielenä. Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-

kieltä. Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 aloitettua kieltä opiskelija opiskelee B1 tai B2-kielenä. Lukiossa alkavaa kieltä opiskellaan B3-kielenä.

Lukioiden rehtorit päättävät vuosittain, miten muiden A-kielten kuin englannin opetus järjestetään. Päätökseen vaikuttavat opiskelijoiden hakutoiveet ja koulujen resurssit. Jos kieleen tulee vain yksi ryhmä, siihen osallistuminen taataan lukioiden opiskelijoille.

B2-kieliä ranskaa, saksaa ja venäjää opetetaan Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa ja Hyvinkään Sveitsin lukiossa opiskelijoiden valintojen ja koulun resurssien mukaan. B2-kieliä tarjotaan lukiossa vähintään 8 kurssia.

Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa ja sen aikuislinjalla sekä Hyvinkään Sveitsin lukiossa alkavina valinnaisina kielinä (B3-kieli) tarjotaan opiskeltavaksi vähintään 8 kurssia espanjaa, ranskaa, saksaa ja venäjää. Kurssien toteutuminen riippuu vuosittain käytävissä olevista resursseista. Lisäksi lukiossa voi olla minkä tahansa kielen erilaajuisia kieliopintoja, joista päätetään koulun opetussuunnitelmassa.

Hyvinkään Sveitsin lukio, Hyvinkään yhteiskoulun lukio ja sen aikuislinja sekä Hyvinkään Opisto tekevät yhteistyötä kieliopintojen järjestämisessä tarkoituksenaan taata mahdollisimman laaja vieraiden kielten tarjonta kaikille opiskelijoille.

4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitosten yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 629/1998, 2 §). Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan. Vuosittain järjestettävät vanhempainillat ja yhteydenpito kodin ja koulun välillä Wilman avulla ovat yhteistyön konkreettisia muotoja. Ryhmänohjaajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön keskeinen tehtävä on olla yhteydessä huoltajiin erityisesti opintojen etenemistä ja opiskelijan hyvinvointia koskevilla asioilla.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta. Hyvinkäällä toimii vanhempainyhdistykset, jotka osallistuvat koulujen toimintaan esimerkiksi vuotuisjuhlien yhteydessä. Vanhempainyhdistykset määrittelevät yhdessä koulun

kanssa toimintaansa ja sen muotoja. Vanhempainyhdistysten nimeämät jäsenet osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoollon ryhmään.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta. Ryhmänohjaaja on tärkeä osa oppilaitoksen, opiskelijan ja huoltajien välistä yhteistyötä. Ryhmänohjaaja on keskeisessä asemassa lukio-opintojen alkuvaiheessa ja tekee yhteistyötä opiskelijoiden kanssa lukio-opintojen päättymiseen saakka.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä, sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämistavasta. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 629/1998, 27 §). Opetussuunnitelma laaditaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhooltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Nuorten lukiokoulutuksessa ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja

tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Nuorten lukiokoulutuksessa ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Tutustuminen voi alkaa jo alakoulun aikana ja tiivistyä yläkoulussa. Mahdollisia tutustumistapoja ovat lukion ja peruskoulun yhteiset valinnaiskurssit, teemapäivät ja ainekohtaiset esittelytilaisuudet. Tärkeä yhteistyön muoto on myös eri kouluasteiden opettajien välinen vuoropuhelu opetuksen sisällöistä ja menetelmistä. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Eri kouluasteiden ja -muotojen välillä tulee huolehtia tiedon kulkemisesta niin opetussuunnitelman sisältö- että ohjausasioissa.

1. Ohjaustoiminta ja sen tavoitteet:

Ohjauksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Hyvin toimiva ohjaus vähentää keskeyttämisistä ja lisää opiskelijoiden henkistä hyvinvointia.

Lukio-opintoja aloittavat opiskelijat perehdytetään lukion käytänteisiin lukuvuoden alussa. Opiskelija tekee koko lukioaikaa koskevan suunnitelman, jota hän jaksoittain tarkistaa. Henkilökohtaista ohjausta opintojen suunnitteluun annetaan koko lukion ajan. Ylioppilaskirjoitussuunnitelman tekeminen aloitetaan jo ensimmäisenä lukiovuotena ja sitä tarkennetaan toisen ja kolmannen vuoden aikana. Erityisen tärkeää yksilöllisten suunnitelmien tekeminen ja tuen antaminen on neljän vuoden ja päättövaiheen opiskelijoille.

2. Ohjauksen tehtävien jakaantuminen työyhteisössä

Ohjaustoiminta kuuluu koulun koko koulun henkilökunnalle. Opinto-ohjaajilla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Ryhmäohjaaja seuraa aktiivisesti oman valvontaryhmänsä opiskelijoiden opintomenestystä ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Kansliahenkilökunta ohjaa opintososiaalisten etujen hakemista.

Psykologin tehtävänä on tukea opiskelijoiden opiskeluedellytyksiä huomioiden mahdolliset oppimisen vaikeudet, sosiaaliset - ja psyykkiset pulmat sekä ohjata opiskelijoita tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja jatkohoitoon. Kuraattorin tehtävänä on tukea opiskelijoiden opintoja sekä psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kuraattori toimii yhteistyössä opiskelijan, kodin, oppilaitosyhteisön ja opiskeluhuoltoryhmän sekä tarvittaessa muiden opiskelijan elämään kuuluvien tahojen kanssa.

4. Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Lukio-opiskelusta ja opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan peruskouluun päättävälle opiskelijoille ja heidän huoltajilleen esim. avoimien ovien, kouluvierailujen ja huoltajieniltojen kautta. Perusasteen ja lukioden opinto-ohjaajat tekevät tarpeen mukaan yhteistyötä myös opiskelijan henkilökohtaisessa ohjauksessa, jotta opiskelija hakeutuisi jatko-opintoihin hänelle sopivaan oppilaitokseen. Tukea tarvitsevista oppilaista järjestetään siirtopalaveri.

Ohjaus lukion jälkeisiin opintoihin niveltyy koko lukio-opintojen ajan mm. ainevalintojen ohjauksella. Jatko-opintosuunnitelma tehdään ensimmäisen tai toisen opintovuoden aikana ja se täsmenyy opintoajan loppua kohden. Jatko-opintomahdollisuuksia esitellään mm. alaesityksissä ja oppilaitosvierailuilla ja messutapahtumissa. Opiskelijoita ohjataan ja neuvotaan hakuihin liittyvissä asioissa ja tarvittaessa toteutetaan haku yhdessä opiskelijan kanssa.

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden jatko-opinto-ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tiedon jakaminen nuorille ja heidän huoltajilleen perheen äidinkielellä on ensiarvoisen tärkeää. Perheen ohjauksessa on mahdollisuus käyttää tulkkipalveluja. Tarvittaessa järjestetään erillinen tiedonsiirtopalaveri. Koska lukio- opinnoissa on hallittava hyvin opetuskieli, annetaan kaikille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille mahdollisuus tutustua koulutuskokeilun avulla opiskelijan arkipäivään. Tarvittaessa myös suomi toisena kielenä -opettaja voi osallistua oppilaittensa kanssa joillekin tunneille.

4. Ohjauksen yhteistyö keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Hyvinkään lukioissa opinto-ohjaus on keskeinen syrjäytymistä ehkäisevä tekijä. Toisen asteen oppilaitosten yhteistyö lisää opiskelijoiden koulutuksellista tasa-arvoa. Opiskelijalla on mahdollisuus siirtyä kesken lukuvuoden opiskelemaan muihin Hyvinkään toisen asteen kouluihin jaksoksi tai jopa kokonaan löytääkseen motivaatiota opiskelulle. Lukioden opinto-ohjaajat ovat kiinteässä yhteistyössä lähialueiden perus- ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa. Opinto-ohjaajilla on alueellisia keskustelu- ja koulutustilaisuuksia usean kerran lukuvuodessa.

Korkeakouluyhteistyö on pääsääntöisesti jatko-opintoihin liittyvää ohjausta. Tiiviimpää yhteistyötä tehdään paikallisten korkeakoulujen kanssa.

Työelämäyhteistyö paikallisten yritysten kanssa sisältyy monien oppiaineiden yhteistyöhankkeisiin ja erilaisiin projekteihin ja tapahtumiin.

Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan nuorisotyön, poliisin, etsivä nuorisotyön, seurakunnan, nuorisoseuran, sosiaalitoimen, nuorisopsykiatrian poliklinikan, aikuispsykiatrian poliklinikan, A-klinikan, työ- ja elinkeinotoimiston, kriisityöntekijöiden ja useiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Ohjauksen yhteistyö huoltajien kanssa

Ohjaustyötä tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajia kuullaan alle 18-vuotiaan opiskelijan muuttaessa opintosuunnitelmaansa niin, että muutos vaikuttaa jatko-opintojen suunnitteluun. Lukio järjestää huoltajieniltoja, joissa tiedotetaan opiskeluun liittyvistä asioista ja keskustellaan opiskelijoiden etenemisestä lukio-opinnoissa ja hakeutumisesta jatko-opintoihin. Tarvittaessa järjestetään yhteisiä palavereja huoltajien kanssa.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Hyvinkään lukioissa oppimisen tukea annetaan kaikille opiskelijoille heidän tarpeittensa mukaan. Opettaja huolehtii omaan oppiaineeseensa liittyvistä erityiskysymyksistä ja –tarpeista ja opinto-ohjauksessa pyritään valmentamaan ja ohjaamaan opiskelustrategioissa ja opiskelun erityistarpeiden tunnistamisessa ja oppimisen esteiden poistamisessa. Jokainen opiskelija saa halutessaan myös yksilöllistä ohjausta oppimisessa.

Mikäli opiskelijalla on ollut käytössä oppimisen tukitoimia perusopetuksessa, tulee perusopetuksen siirtää niistä tieto toisen asteen oppilaitokseen. Hyvinkäällä tiedonsiirtyminen varmistetaan tiedonsiirtopalavereissa huoltajien ja/tai perusopetuksen kanssa. Hyvinkään lukioissa järjestetään vuosittain lukiseula ja lukitestausta. Laajemmissa oppimisvaikeuksissa on mahdollista konsultoida psykologia. Jos opiskelijan tuen tarve tulee ilmi vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan välittömästi. Tukitoimina voi olla esimerkiksi tukiopetus tai koejärjestelyt. Hyvinkään yhteiskoulunlukion aikuislinjalla tarjotaan monimuotoisia opiskelumahdollisuuksia. Etä-, monimuoto-, verkko- ja pienryhmäopiskelu mahdollistavat yksilöllisen opiskelusuunnitelman rakentamisen erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle.

4.4 Opiskeluhoolto

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona.

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhoollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

4.4.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluhoitoyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoitojen palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhoito, opiskeluhoitojen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. Yksilökohtaisen opiskeluhoitojen tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoitojen monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoitojen kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoitojen ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhoitoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoo se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

4.4.2 Opiskeluhuollon suunnitelmat

Hyvinkäällä oppilashuollon ja turvallisuuden edistämisen kokonaisuus muodostuu seuraavista osioista

- 1) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisältää kaupunkitasoisesti opiskeluhuollon tavoitteet, arvion palveluista, toimet opiskelijoiden varhaiseen tukeen ja opiskeluhuollon laadunarvioinnin.
- 2) Hyvinkään kaupungin opetussuunnitelma sisältää kaikkia kouluja koskevat linjaukset. Opetussuunnitelmaan kuuluu oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman runko.
- 3) Oppilaitokset lisäävät kaikkien oppilaitosten yhteiseen opiskeluhoitosuunnitelman runkoon omat, oppilaitoskohtaiset täydennykset. Ne yhdessä muodostavat oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman.
- 4) Oppilaitosten turvallisuuskansio sisältää osan opetussuunnitelman oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan määritellyistä asioista. Turvallisuuskansio sisältää myös koulukohtaisia tarkennuksia.

- koulun järjestyssäännöt
- koulutapaturmien ennaltaehkäisyyn, ensiapuun ja hoitoonohjaukseen liittyvä ohjeistus
- lääkehoitosuunnitelma
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
- lääkehoitosuunnitelma
- päihteiden käytön ehkäisy ja käyttöön puuttuminen
- koulukohtaisen oppilashuolto-suunnitelman tarkennukset

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa neljän vuoden välein.

Hyvinkään kaikkia oppilaitoksia koskevia asioita täsmennetään opiskeluhuollon käsikirjassa.

Hyvinkään kaupungin oppilashuollon toiminta ja rakenne on kuvattu koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman rungossa.

Oppilaitokset liittävätkin opiskeluhuoltosuunnitelman oppilaitoskohtaiset tarkennukset toimintasuunnitelmaan. Tavoitteiden toteutuminen arvioidaan toimintakertomuksen yhteydessä.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelu

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt.

Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Terveydenhoitajan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan

vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys

opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskeluhuolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon siten kuin tässä laissa säädetään.

Lukioilla työskentelee kuraattori sekä Hyrian kanssa yhteinen psykologi. Jokaisella psykologilla ja kuraattorilla on vähintään kaksi koulua.

Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee kuusi terveydenhoitajaa. Jokainen terveydenhoitajista työskentelee vakituisesti yhden oppilaitoksen tiloissa. Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee viisi lääkäriä, joista yksi on opiskeluterveydenhuollon vastuulääkäri. Lääkäreille on resursoitu 3-5 tuntia viikossa työaika oppilaitoksissa riippuen opiskelijamäärästä.

Opiskeluhuollon henkilöstön määrä on tämän hetken arvion mukaan riittävä.

Opiskeluhoitohenkilöstön yhteiset tehtävät

- opiskelijan/hoitajien/muiden työntekijöiden neuvonta ja ohjaus kehitykseen, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä
- tukitoimenpiteiden suunnittelu, suosittelu ja toteuttaminen
- kriisivalmiuden suunnittelu ja kriisityön toteuttaminen
- opiskeluhoitoryhmän jäsen

- oppilaitoksen ja opiskeluhuollon tuntemuksen välittäminen yhteistyötahoille

Opiskelija/huoltaja/työntekijä voi ottaa yhteyttä keneen tahansa oman oppilaitoksensa opiskeluhuoltohenkilöön. Kuraattori/ psykologi/ terveydenhoitaja ohjaa tarvittaessa toiselle opiskeluhuoltohenkilölle, mikäli tämä on opiskelijan edun mukaista

Opiskelijapsykologi

- selvittää ja arvioi kehityksessä, opiskelussa tai oppimisessa esiin tulevia pulmia
- tekee oppilaille psykologisia arviointeja ja tutkimuksia (oppimisen arviointi ja osin alustavat tunne-elämän arviot)
- tapaa oppilaita/huoltajia opiskelijan tunne-elämän tukemiseksi ja mielenterveysongelmien kartoittamiseksi
- ohjaa ja neuvoo huoltajia opiskeluun liittyvissä asioissa

Opiskelijakuraattori

- tukee ja ohjaa opiskeluun, vuorovaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä tilanteissa
- auttaa luokan työilmapiiriin ja työrauhan ylläpitämiseen liittyvissä asioissa
- tapaa opiskelijaa poissaoloihin, kiusaamiseen ja päihdeidenkäyttöön liittyvissä asioissa
- selvittää opiskelijan/kodin ja koulun välisiä ristiriitatilanteita
- tukee vapaa-aikaan liittyvissä asioissa
- tapaa opiskelijoita/huoltajia opiskelijan tunne-elämän tukemiseksi ja mielenterveysongelmien kartoittamiseksi

Opiskeluterveydenhoitaja ja -lääkäri

- antaa terveysneuvontaa
- tekee opiskelijoiden terveystarkastuksia vuosiluokittain koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon suunnitelman mukaisesti
- antaa ensiapua ja ohjaa hoitoon äkillisesti koulupäivän aikana sairastuneet oppilaat
- ohjaa terveydentilan toteamista varten tarpeellisiin erikoistutkimuksiin tai jatkohoitoon
- seuraa ja tukee pitkäaikaissairaana opiskelijan kouluselviytymistä, ja omahoitoa sekä ohjaa jatkotutkimuksiin ja hoitoon
- mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, opiskelijan ja perheen tukeminen sekä hoito ja jatkohoitoon ohjaus

Oppilaitos kuvaa opiskeluhuoltosuunnitelmaan oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin

- opiskeluhuoltopalvelujen kohdentamisen yksittäisiin oppilaisiin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan
- menettelytavat, joilla oppilaitoksen henkilöstö, opiskelija ja huoltajat sekä yhteistyötahot perehdytetään opiskelusuunnitelmaan

1. Yhteisöllinen opiskeluhoito

2.1. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Oppilaitoksen opiskeluhoitoon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä

Opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin kirjataan opiskeluhoitoryhmän henkilöt alla olevan kokoonpanon mukaisesti.

Lukiot (lukioilla on yhteinen)

- lukion rehtori/rehtorit
- opettajien edustajia molemmista lukioista
- opiskelijakuraattori
- opiskelijapsykologi
- opiskelijaterveydenhoitajat
- turvallisuusvastaava

Lisäksi opiskeluhoitoryhmään voidaan kutsua mukaan opiskelijoiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja yhteistyötahojen edustajia asian ja toiminnan kannalta järkevällä tavalla.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmän tehtäviä

- opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisten tarkennusten sekä muiden mahdollisten lakisäätöiden hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien laadinta
- yhteisöllisen hyvinvoinnin kehittäminen, koordinointi ja seuranta
- yhteistyön koordinointi oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Opiskeluhoitoryhmässä ei käsitellä yksittäisten oppilaiden asioita.

Opiskeluhoitoryhmä kirjaa opiskeluhoitoon oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin

- ryhmän jäsenten nimet
- vähintään kaksi kehittämiskohdetta yhteisöllisessä hyvinvointityössä
- toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi esim. teemapäivät, ryhmätoiminta
- ryhmän kokoontumisajankohdat (vähintään 3 kertaa/ lukuvuosi)
- miten vahvistetaan oppilaiden ja huoltajien osallisuutta opiskeluhoitoon

2.2. Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Oppilaitokset kirjaavat opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin yhteistyötahot ja työskentelyn heidän kanssaan yhteisöllisessä hyvinvoinnissa.

2.3. Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskeluhuollossa opiskelijan ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa helposti tarvitsevaansa tuen ja ohjauksen opintojen kaikissa vaiheissa. Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien vastuulla on ohjata opiskelijaa tämän tarvitsevien palvelujen piiriin.

Tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

Koulutuksellisissa siirtymävaiheissa on turvattava, että tieto oppilaan tarvitsemasta tuesta ja vahvuuksista siirtyy uuteen oppilaitokseen. Näin toimintaa voidaan suunnitella ja mahdollista tukea toteuttaa heti myös uudessa oppilaitoksessa.

Tiedonsiirto tapahtuu aina yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa. Tiedonsiirrosta saatua tietoa oppilaitokset voivat käyttää tarvittaessa ryhmien muodostamiseen, tukitoimien suunnitteluun ja kohdentamiseen sekä muiden opiskeluhoollollisten palvelujen järjestämiseen.

Koulutuksellisista siirtymävaiheista on tehty erilliset ohjeistukset, jotka löytyvät opiskeluhoollon käsikirjasta.

2.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Oppilaitosympäristön terveellisyys ja turvallisuus: työolojen tarkistukset

Lakisääteisten tarkastusten lisäksi oppilaitosympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta arvioidaan päivittäisessä toiminnassa ja mahdolliset havainnot sekä vanhempien ja oppilaiden antama palaute käsitellään opiskeluhoolloryhmässä

Hyvinkäällä opiskeluolojen ja ympäristön tarkastus tehdään joka kolmas vuosi kaikissa oppilaitoksissa. Tarkastuksessa selvitetään mahdollisia terveysvaaroja tai – haittoja. Tarkastettaviin kohteisiin kuuluvat oppilaitoksen ulkoympäristö, koulurakennus ja työtilat, oppilaitosyhteisön ilmapiiri ja johtaminen sekä koulutyön järjestäminen.

Terveystarkastaja kutsuu koolle tarkastukseen osallistuvan ryhmän ja laatii raportin tehdystä tarkastuksesta.

Työterveyshuolto tekee omalta osaltaan työpaikkakäynnin kolmen vuoden välein. Tällöin näkökulmana on henkilöstön työterveyden ja – turvallisuuden edistäminen: ilmapiiri, johtaminen sekä koulutyön järjestäminen. Henkilöstön työhyvinvointia kartoitetaan myös erilaisin kyselyin työterveyshuollon toimesta.

Oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin seuranta

Oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä havainnoista keskustellaan säännöllisesti oppilaitoksen opiskeluhoolloryhmässä ja mahdollisiin havaittuihin muutoksiin puututaan.

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille tehdään kouluterveyskysely. Opiskeluhoolloryhmä käsittelee kyselyiden tulokset. Opiskelijoiden yksilöllistä hyvinvointia seurataan terveystarkastuksissa sekä kuraattorin tai psykologin vastaanotolla. Tarvittaessa opiskelijan tukemiseksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

2.5. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon välillä

Terveysneuvontaa voidaan toteuttaa yksilövastaanotoilla, ryhmässä tai yhteisöllisesti. Hyvinkäällä yksilöllinen terveysneuvonta tapahtuu terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotoilla.

Ryhmäneuvontaa ovat luokkakohtaiset, teemoitetut oppitunnit. Yhteisöllistä terveysneuvontaa

toteutetaan lähinnä vanhempainilloissa tai oppilaitoksen yhteisissä tapahtumissa sekä teematapahtumissa.

Terveystiedolla oppiaineena ja terveysneuvonnalla on yhteinen, terveysosaamiseen tähtäävä tavoite. Terveystiedon laaja-alaisiin tavoitteisiin kuuluu opiskelijan itsestään huolen pitämisen ja arjen taidot. Näitä tavoitellaan myös terveysneuvonnan keinoin. Yhteistyössä korostuu ennaltaehkäisevä ja elämönhallintaan tähtäävä näkökulma.

2.6. Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt ovat tässä opetussuunnitelmassa omana kappaleenaan kohdassa Muut suunnitelmat.

2.7. Poissaolot

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. (Lukiolaki § 25)

Kaikki poissaolotunnit on selvitettävä välittömästi Wilmassa.

Mikäli opiskelija on poissa yli kaksi tuntia kurssilta, opettaja arvioi yhdessä opiskelijan kanssa, onko kurssin jatkaminen mahdollista.

Oikeus suorittaa kurssi voidaan myös evätä liiallisten poissaolojen vuoksi riippumatta poissaolon syystä, jos opettaja katsoo, ettei hän voi arvioida kurssia puuttuvan näytön vuoksi.

Sairauspoissaolon kestäessä yli kolme päivää opiskelijan tulee toimittaa lääkärin tai terveydenhoitajan todistus sairaudesta rehtorille.

Ennalta tiedettyihin poissaoloihin anotaan hyvissä ajoin ryhmänohjaajan tai rehtorin lupa. Anomus ryhmänohjaajalle tehdään Wilmassa ja rehtorille lukion kotisivulta tai kansliasta saatavalla lomakkeella. Mikäli poissaolo kestää yli viisi päivää anomus tehdään rehtorille, muussa tapauksessa ryhmänohjaajalle.

Ilmoitus huoltajalle kurssin keskeytymisestä

Mikäli osoittautuu, ettei opiskelija voi jatkaa kurssia, opiskelijalle ja huoltajalle lähetetään ilmoitus Wilmassa. Tällainen ilmoitus voidaan lähettää myös 18 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden huoltajalle, jos opiskelija on antanut tähän luvan.

Koeviikolla sairaustapauksissa tarvitaan lääkärin- tai terveydenhoitajan todistus tai huoltajan soitto rehtorille.

Mikäli opiskelija on poissa kurssikokeesta ja hänellä on siitä asianmukainen, hyväksyttävä todistus, voidaan hänet tällöin jättää arvostelematta siihen saakka, kunnes kurssikoe on suoritettu. Jaksotodistukseen merkitään siksi aikaa K (kurssi on käyty läpi mutta koe suorittamatta). Jos opiskelija on muutoin suorittanut kurssin, mutta on poissa kurssiin kuuluvasta kokeesta ilman hyväksyttävää syytä, opiskelijan kurssisuoritusta ei arvostella.

2.8. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu ja hoitoonohjaus

Oppilaitosympäristön turvallisuuden, terveellisuuden ja viihtyvyyden jatkuva arviointi ja kehittäminen on ensisijaista tapaturmien ehkäisyssä. Tavoitteena on ennakoida ja hallita riskitilanteita.

Opiskelijat perehtyvät järjestyssääntöihin aloittaessaan opiskelun ja vuosittain opiskelun jatkuessa.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa oppilaitoksen tapaturmatilastoja ja pitää huolta ennaltaehkäisevien toimien toteuttamisesta oppilaitoksessa. Sivistystoimi kerää oppilaitoskohtaisesti tilastoidut tapaturmailmoitukset ja seuraa tapaturmien esiintyvyyttä alueellaan.

Koulutapaturmien ja äkillisesti sairastuneen opiskelijan ensiapu, hoidon tarpeen arviointi ja hoitoonohjaus kuuluu terveydenhoitajalle silloin kun hänellä on vastaanottopäivä koululla.

Oppilaitoksen henkilökunnan ja opiskelijoiden tulee tietää miten toimitaan tapaturman sattuessa, minne opiskelija ohjataan hoitoon ja kenelle tapaturmasta on ilmoitettava.

Koulutapaturmien ennaltaehkäisyyn ja ensiapuun liittyvä tarkempi ohjeistus on oppilaitoksen turvallisuuskansiossa.

2.9. Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Päihteiden käyttö oppilaitoksissa on kiellettyä. Myös päihteisiin luettavan tupakan ja tupakanomaisten tuotteiden käyttö koulupäivän aikana on kiellettyä.

Päihteiden käytön ehkäiseminen oppilaitoksissa painottuu asennekasvatukseen ja päihdetietouden lisäämiseen.

Yhteisötasolla päihteistä puhutaan mm. terveystiedon tunneilla ja integroituna muuhun opetukseen.

Nuoren tarkastuksen yhteydessä keskustellaan perheiden päihteiden käytöstä. Vanhempia tuetaan kasvatustyössä ja rajojen asettamisessa.

Mikäli alaikäisellä opiskelijalla todetaan päihteiden käyttöä, oppilaitoksen henkilökunta puuttuu päihteidenkäyttöön ja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen ja ohjaa hoitoon.

Tarkempi suunnitelma päihteiden käyttöön puuttumiseksi löytyy oppilaitoksen turvallisuuskansiosta.

2.11. Suunnitelma suojelemiseksi väkivallalta ja kiusaamiselta

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen kuuluu kaikille yhteisössä työskenteleville. Jokaisella on oikeus turvallisen opiskeluympäristöön, ja siksi jokaisen oppilaitoksessa työskentelevän on sitouduttava kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen.

Tämä edellyttää oppilaitoksen yhteisöllisyyden tukemista keskustelemalla koululle tärkeistä arvoista, jakamalla kokemuksia ja rakentamalla koululle sopivia toimintatapoja. Koululla kiinnitetään huomiota työskentelyilmapiiriin, kasvatuskulttuurin, toisten hyväksymiseen ja kiusaamiseen liittyviin asenteisiin.

Mikäli kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää esiintyy, oppilaitoksella suhtaudutaan tilanteeseen vakavasti, ryhdytään selvittämään asiaa ja puututaan siihen. Tämä tapahtuu koulun omin voimin, yhteistyössä oppilaitoksen ja ulkopuolisten tahojen kanssa tai ilmoittamalla asiasta lastensuojeluun tai poliisille. Koulussa ei hyväksytä minkäänlaista kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa.

Oppilaitoksen turvallisuuskansio sisältää tarkemmat keinot ja mallit oppilaan suojelemiseksi väkivallalta ja kiusaamiselta.

2.12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

2.12.1 Ehkäisy, varautuminen ja toimintatavat

Oppilaitoksen myönteistä ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä tukevat toimenpiteet sekä yhteiset säännöt ja ohjeet edistävät oppilaitoksen turvallisuutta ja ehkäisevät kriisien syntymistä. Kriisejä pyritään ehkäisemään myös varhaisella puuttumisella sekä yksilöllisen opiskeluhuollon keinoin. Opiskeluhoitoa kehitetään riskien arvioinnin pohjalta.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä toimii oppilaitoksen kriisiryhmänä.

Rehtori vastaa siitä, että kaikki oppilaitoksen tiloissa toimivat henkilöt ovat perehtyneitä kriisi- ja pelastusohjeisiin.

Äkillisessä kriisitilanteessa rehtori huolehtii, että

- kriisiryhmän jäsenet saavat tiedon tapahtuneesta kriisistä mahdollisimman pian
- kriisiryhmä kutsutaan koolle arvioimaan miten kriisissä toimitaan

Sivistystoimenjohtaja, työsuojeluhenkilöstö, työterveyshuolto, oppilashuollon esimies tukevat tarvittaessa oppilaitosyhteisöä erilaisissa kriisitilanteissa.

2.12.2 Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Kriisitilanteissa toimitaan normaalin johtamisjärjestelmän mukaisesti.

Kriisisuunnitelman toimintamallit ovat kirjattuina toimintaohjekorteille jotka ovat oppilaitoksen turvallisuuskansiossa. Kriisiryhmä jakaa tehtävänsä etukäteen. Jos joku kriisiryhmän jäsenistä ei ole paikalla tai kykenevä toimimaan kriisitilanteessa, jaetaan hänen tehtävät.

2.12.3 Sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

Viestintä käynnistetään välittömästi kriisin havaitsemisen jälkeen. Viestintää johtaa se viranomainen, jolla on vastuu toiminnan johtamisesta. Toimialatasoisesta viestinnästä vastaa sivistystoimenjohtaja, perusopetuksen viestinnästä perusopetuksen johtaja ja varhaiskasvatuksen viestinnästä varhaiskasvatuksen johtaja. Rehtori/päiväkodin johtaja vastaa oppilaitoksen toimintaan liittyvästä viestinnästä ja sen järjestämisestä.

Kriiseissä viestintävastuu tulee keskittää sovituille henkilöille yhdenmukaisen tiedon varmistamiseksi.

Viestintäpäällikkö auttaa vaikeiden asioiden viestinnässä medialle, huoltajille ja henkilöstölle ja konsultoi tarvittavien toimenpiteiden suhteen.

2.12.4 Psykososiaalisen tuen jälkihoidon järjestäminen

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon alkuarvioinnin järjestää oppilaitoksen kriisiryhmä ja opiskeluhoito. Koulukuraattorit, -psykologit ja –terveydenhoitajat tekevät kriisityötä omilla

kouluillaan. Tarvittaessa opiskeluhoollosta lähetetään kriisityöhön myös muiden oppilaitosten opiskeluhooltohenkilöstöä.

Jälkihoidon aikana ja sen jälkeen on tärkeää turvata kriisityötä tehneiden mahdollisuus kriisin läpikäymiseen esim. vertaispurku tai työnohjaus.

Oppilaitosyhteisöä kohdanneen kriisin jälkeen kriisiryhmä päättää, kuka sen jäsenistä seuraa toipumista ja jatkohoidon toteutumista vähintään lukuvuoden loppuun.

2.12.5. Suunnitelmaan perehdyttäminen

Oppilaitoksen henkilökunta ja opiskelijat perehdytetään kriisisuunnitelmaan lukuvuosittain.

2.12.6. Toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisiryhmä harjoittelee toimintavalmiuksia vähintään kerran lukuvuodessa.

2.12.7. Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Kriisiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelmaa vuosittain.

3. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa ovat opiskelijakuraattorin, -psykologin ja – terveydenhoitajan palvelut. Näiden lisäksi yksittäisen opiskelijan ja tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaan tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevaan asiaan käsittelyyn. Arvion opiskelijan edun toteutumisesta tekee opiskeluhoillon opiskelijakuraattori, - psykologi tai – terveydenhoitaja.

3.2. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkityksen järjestäminen koulussa

Nuorten pitkäaikaissairauksien, kuten diabeteksen ja epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoito, joka yhteistyössä huoltajien kanssa arvioi oppilaitoksessa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet.

Ateria- ja puhtauspalvelut vastaa koululaisten erityisruokavalioiden tuottamisesta.

3.5. Elämäntilanteesta johtuvat vaikeudet

Elämäntilanteeseen liittyviin vaikeuksiin opiskelija saa apua ensisijaisesti opiskelijakuraattorilta ja opiskeluterveydenhoitajalta. He arvioivat mahdollisen jatkohoidon ja/tai tuen tarpeen.

Opiskeluhooltohenkilöstö voi ohjata opiskelijan nuorisoasemalle. Hoitoonohjaus tehdään yhdessä asiakkaan kanssa tai asiakas voi ottaa itse yhteyttä suoraan perheneuvolaan tai nuorisoasemalle.

1.6. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja menettelytavat

Opiskeluhoiltoryhmä päättää oppilaitoksen viikoittaisen ajankohdan mahdollisille tapauskohtaisille asiantuntijaryhmille. Tämän tarkoituksena on mahdollisimman helposti löytää

aika asiantuntijaryhmien tapaamisille. Mikäli viikkoa ennen ajankohtaa, ei ole tullut varauksia, työntekijät voivat vapauttaa ajan muuhun työhön.

Opettajien tulee ottaa huolensa opiskelijasta esille mahdollisimman varhain opiskelijan, huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Yksittäisen opiskelijan asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka on koottu yhdessä opiskelijan ja huoltajien kanssa.

Asiantuntijaryhmän kokoamisessa ja toiminnassa noudatetaan Hyvinkään kaupungin verkostoyhteistyön periaatteita.

<http://ossi/Tietolaari/0-21-verkostoyhteistyö1/Yhteistymalli/>

1.7. Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Opiskeluhuoltokertomukset laaditaan Efficca -tietojärjestelmässä ja kirjaukset laatii opiskelijakuraattori, -psykologi tai –terveydenhoitaja sen mukaan kuka heistä osallistuu opiskelijan asian käsittelyyn ja kuka heistä on asiantuntijaryhmässä nimetty vastuuhenkilöksi.

3.8. Yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa noudatetaan Hyvinkään kaupungin monialaisen yhteistyön mallia.

Lastensuojelu

Lastensuojelulaki velvoittaa kaikkia kunnan toimialoja. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin (2§).

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä kun tehtävässään on saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöä. Ilmoitus tulee tehdä, kun havaitsee sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Jos on vaikeuksia arvioida, onko lapsesta herännyt huoli riittävää lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi voi lastensuojelua konsultoida yleisellä tasolla.

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, jos huoli koskee lapsen tarpeiden selkeää laiminlyöntiä, heitteillejättöä, hoidon tai huolenpidon puutteellisuutta tai osaamattomuutta joka voi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, fyysistä tai henkistä pahoinpitelyä, seksuaalista hyväksikäyttöä tai sen uhkaa, lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmia, jaksamattomuutta joka vaikuttaa lapsen huolenpitoon tai lapsen omaa käytöstä, päihteiden käyttöä. koulun käymättömyyttä, rikoksia tai itsetuhoista käytöstä. Seksuaalinen hyväksikäyttö / kaltoinkohtelu on ilmoitettava suoraan poliisille ja siitä on tehtävä myös lastensuojeluilmoitus.

Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi (25a§). Pyyntö tehdään yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa. Pyyntönsä tekeminen perustuu aina ilmoitusvelvollisen arvioon ja pyynnön on sisällettävä ne syyt, minkä takia se tehdään.

Lastensuojeluilmoitus/pyyntö lastensuojelun tarpeen arvioimiseksi tehdään kirjallisina. Lastensuojelutarpeen selvitykset Hyvinkäällä tekee lastensuojelun alkuarvioinnin yksikkö. Selvityksen perusteella päätetään, alkaako lastensuojelun avohuollon asiakkuus. Avohuollon tukitoimia toteutetaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa.

Koulukuraattori auttaa opetushenkilöstöä lastensuojeluilmoituksiin liittyen.

Erikoissairaanhoidon palveluketjuista löytyvät erilliset ohjeistukset.

Erikoissairaanhoidon palveluketjuista löytyvät erilliset ohjeistukset.

1. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaitos kuvaa opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisissa tarkennuksissa

- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoiton suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- periaatteista ja menettelytavoista tiedottamisen opiskelijoille ja huoltajille

1. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Rehtori vastaa opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamisesta oppilaitoksessa.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa oppilaitoksen opiskeluhoiton toteutumista tyytyväisyyskyselyillä sekä oppilaitoksen terveystarkastusten ja muiden oppilaiden hyvinvointiin kohdistuvien selvitysten avulla.

Opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisia tarkennuksia arvioidaan keväällä toimintakertomuksen yhteydessä.

Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä kerää opiskeluhoitoryhmiltä lukuvuosittain tietoa opiskeluhoiton toteutumisesta.

Seurantatulosten perusteella valitaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhoiton painopistealueet.

Rehtori vastaa opiskeluhoiton keskeisten tulosten tiedottamisesta opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Opiskeluhoiton seurannan tarkennukset ovat opiskeluhoiton käsikirjassa.

4.5 Suunnitelma turvaamistoimista ja kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolaki säättää keinoista, joilla voidaan puuttua erilaisiin häiriö- ja ongelmatilanteisiin. Tilanteet, joissa on tarpeen puuttua opiskelijan käytökseen, syntyvät yleensä nopeasti. Opettajalla ja rehtorilla on ennalta oltava tiedossa, miten tilanteisiin puututaan ja millaisia rangaistuksia missäkin tilanteessa käytetään. Huoltajilla on oikeus tietää koulussa noudatettavat periaatteet ja toimintalinjat, jotka liittyvät opiskelijoiden kohdistettaviin

kurinpito- ja turvaamistoimiin. Lukioiden arjen säännöt ja määräykset on koottu järjestyssääntöihin. (liite?)

Rehtorin tehtävänä on huolehtia, että koulussa käytetään vain laissa mainittuja keinoja tämän suunnitelman mukaisesti. Tämän suunnitelman sisältö käydään kouluissa läpi lukuvuosittain.

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Hyvinkään lukiolle on laadittu yhteiset opetuslautakunnan hyväksymät järjestyssäännöt. Jos opiskelija laiminlyö lukiolain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Vahingonkorvaus

Opiskelijan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). Vahingosta ilmoitetaan aina alaikäisen huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen.

Opiskelijalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko Jos opiskelija on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Käytettävissä olevat keinot

Kirjallinen varoitus

Opiskelijalle, joka rikkoo koulun järjestyssääntöjä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Kirjallinen varoitus on kurinpitorangaistus. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.	Huoltajalle toimitetaan kirjallinen päätös valitusosoituksineen.	Hallinnollinen päätös	Rehtori	Ennen kirjallisen varoituksen antamista opiskelijalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa kirjallisen varoituksen saatuaan sääntöjen rikkomista, opiskelija voidaan **erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi**.

Ennen opiskelijan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kun opiskelija on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen opiskelijan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Määräaikainen erottaminen on kurinpitorangaistus. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.	Huoltajalle toimitetaan kirjallinen päätös valitusosoituksineen. Tiedoksi sosiaaliviranomaisille.	Hallinnollinen päätös rehtorin perusteltava esityksestä,	Opetuslautakunta	Määräaikaisesta erottamisesta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Turvaamistoimenpiteet

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä **poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta**, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata poistumismääräystä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Opiskelija	Huoltajalle (Wilma)	Opettaja/rehtori kirjaa tuntimerkintänä Wilmaan	Opettaja Rehtori	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Opiskelijan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (turvaamistoimenpide)

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta kielletty tai vaarallinen esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädettyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Opiskelija	Ilmoitettava opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian	Poisottaminen ja esineiden ja aineiden hävittäminen / luovuttaminen tulee kirjataan rehtorin päätökseksi Arkistoidaan	Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty aine tai esine.	Viimesijainen puuttumiskeino, tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienovaraisesti. Opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Opetuksessa voidaan käyttää apuna muita kieliä.

Hyvinkään lukioiden opetuskieli on suomi.

4.6.1 Vieraskieliset opiskelijat

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella.

Vieraskielisiä opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kursseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

5.1 Arvioinnin tavoitteet

”Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti.”

(Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja koulu yhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

5.2 Kurssisuoritusten arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettavat arvosanat perustuvat monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

”Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen.”

(Lukiolaki 629/1998, 17 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opiskelijoiden ja opettajien oikeusturvaa ja tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4..." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom.)

Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kurseja ja teemaopintojen kurseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisesta syventävästä tai soveltavasta kurssista voidaan antaa arvosanaksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisten syventävien ja soveltavien kurssien arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa.

5.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

"Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti."

(Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom.)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta."
(Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom.)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

5.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 sekä vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

”Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaan erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa opetushallitus. Suullisen kielitaidon kokeen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.” (Lukiolaki 629/1998, 17 § 3 mom., muutettu lailla 1116/2008)

”Lukiolain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu suullisen kielitaidon koe koostuu tehtävistä, joissa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Koe arvioidaan numeroin käyttäen 2 momentissa tarkoitettua asteikkoa. Suullisen kielitaidon kurssin arvosana perustuu suullisen kielitaidon kokeeseen sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 4 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 1117/2008)

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

5.2.4 Opinnoissa edistyminen

Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa.” (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom.)

Jotta voidaan varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom.)

Opiskelijan opintojen etenemistä seurataan. Hyvinkään lukioissa yksi opintojen etenemisen seuraamisen väline on etenemiseste. Opiskelijalle muodostuu etenemiseste, kun hylättyjä kursseja on opetussuunnitelmassa kappaleessa "Oppiaineen oppimäärän arviointi" määritelty enimmäismäärä valtakunnallisista pakollisista ja syventävistä kursseista. Hylättyjen kurssien mahdollinen määrä vaihtelee oppiaineen kurssien kokonaismäärän mukaisesti.

Opiskelijalla on mahdollisuus hylätyn kurssi-arvosanan korottamiseen uusintakokeella vuosittain ilmoitettavina uusintakoeaikoina. Mikäli hylätyn arvosanan korottaminen edellyttää myös muunlaista osaamisen osoittamista, kuten esimerkiksi suullisen kielitaidon osoittamista, suoritustavasta sovitaan aineenopettajan kanssa.

Hyväksytyin kurssin arvosanaa voi korottaa vähintään kerran vuodessa siihen varattuna aikana.

5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

"Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla."

(Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

"Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluetettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (629/1998, 23 §, muutettu lailla 1116/2008) säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Opiskelijalta voidaan pyytää näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, kurssista annetaan numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5 lukioasteikko asteikko 1–3

1 (tyytyttävä) 5 (välttävä) 1

2 (tyytyttävä) 6 (kohtalainen) 1

3 (hyvä) 7 (tyytyttävä) 2

4 (hyvä) 8 (hyvä) 2

5 (kiitettävä) 9 (kiitettävä), 10 (erinomainen) 3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmaa, vastaavuus määritellään opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin

oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden -oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

5.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 17 a §, muutettu lailla Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään opetussuunnitelmassa. Paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssi arvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien pohjalta annetulla lisänäytöllä
- mikäli opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

5.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoaltaan edellä mainittuja lyhyempiä tai pitempiä. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia." (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja lukion oppimäärän suorittamiseksi. Opiskelijan tulee suorittaa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja vähintään siinä laajuudessa, kuin määrätään lukion tuntijakoa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus 942/2014).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

5.4.1 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015)

”Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015)

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

5.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kursseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden

kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6. ERILLISET SUUNNITELMAT

6.1 OHJAUSSUUNNITELMA

1. Ohjaustoiminta ja sen tavoitteet:

Ohjauksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Hyvin toimiva ohjaus vähentää keskeyttämisä ja lisää opiskelijoiden henkistä hyvinvointia.

Lukio-opintoja aloittavat opiskelijat perehdytetään lukion käytänteisiin lukuvuoden alussa. Opiskelija tekee koko lukioaikaa koskevan suunnitelman, jota hän jaksoittain tarkistaa. Henkilökohtaista ohjausta opintojen suunnitteluun annetaan koko lukion ajan. Ylioppilaskirjoitussuunnitelman tekeminen aloitetaan jo ensimmäisenä lukiovuotena ja sitä tarkennetaan toisen ja kolmannen vuoden aikana. Erityisen tärkeää yksilöllisten suunnitelmien tekeminen ja tuen antaminen on neljän vuoden ja päättövaiheen opiskelijoille.

2. Ohjauksen tehtävien jakaantuminen työyhteisössä

Ohjaustoiminta kuuluu koulun koko koulun henkilökunnalle. Opinto-ohjaajilla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Ryhmäohjaaja seuraa aktiivisesti oman valvontaryhmänsä opiskelijoiden opintomenestystä ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Kansliahenkilökunta ohjaa opintososiaalisten etujen hakemista. Psykologin tehtävänä on tukea opiskelijoiden opiskeluedellytyksiä huomioiden mahdolliset oppimisen vaikeudet, sosiaaliset - ja psyykkiset pulmat sekä ohjata opiskelijoita tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja jatkohoitoon. Kuraattorin tehtävänä on tukea opiskelijoiden opintoja sekä psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kuraattori toimii yhteistyössä opiskelijan, kodin, oppilaitosyhteisön ja opiskeluhuoltoryhmän sekä tarvittaessa muiden opiskelijan elämään kuuluvien tahojen kanssa.

1. Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Lukio-opiskelusta ja opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan peruskouluaan päättävälle opiskelijoille ja heidän huoltajilleen esim. avoimien ovien, kouluvierailujen ja huoltajieniltojen kautta. Perusasteen ja lukioden opinto-ohjaajat tekevät tarpeen mukaan yhteistyötä myös opiskelijan henkilökohtaisessa ohjauksessa, jotta opiskelija hakeutuisi jatko-opintoihin hänelle sopivaan oppilaitokseen. Tukea tarvitsevista oppilaista järjestetään siirtopalaveri.

Ohjaus lukion jälkeisiin opintoihin niveltyy koko lukio-opintojen ajan mm. ainevalintojen ohjauksella. Jatko-opintosuunnitelma tehdään ensimmäisen tai toisen opintovuoden aikana ja se

täsmenyy opintoajan loppua kohden. Jatko-opintomahdollisuuksia esitellään mm. alaesityissä ja oppilaitosvierailuilla ja messutapahtumissa. Opiskelijoita ohjataan ja neuvotaan hakuihin liittyvissä asioissa ja tarvittaessa toteutetaan haku yhdessä opiskelijan kanssa.

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden jatko-opinto-ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tiedon jakaminen nuorille ja heidän huoltajilleen perheen äidinkielellä on ensiarvoisen tärkeää. Perheen ohjauksessa on mahdollisuus käyttää tulkkipalveluja. Tarvittaessa järjestetään erillinen tiedonsiirtopalaveri. Koska lukio- opinnoissa on hallittava hyvin opetuskieli, annetaan kaikille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille mahdollisuus tutustua koulutuskokeilun avulla opiskelijan arkipäivään. Tarvittaessa myös suomi toisena kielenä -opettaja voi osallistua oppilaittensa kanssa joillekin tunneille.

4. Ohjauksen yhteistyö keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Hyvinkään lukioissa opinto-ohjaus on keskeinen syrjäytymistä ehkäisevä tekijä. Toisen asteen oppilaitosten yhteistyö lisää opiskelijoiden koulutuksellista tasa-arvoa. Opiskelijalla on mahdollisuus siirtyä kesken lukuvuoden opiskelemaan muihin Hyvinkään toisen asteen kouluihin jaksoksi tai jopa kokonaan löytääkseen motivaatiota opiskelulle. Lukioden opinto-ohjaajat ovat kiinteässä yhteistyössä lähialueiden perus- ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa. Opinto-ohjaajilla on alueellisia keskustelu- ja koulutustilaisuuksia usean kerran lukuvuodessa.

Korkeakouluyhteistyö on pääsääntöisesti jatko-opintoihin liittyvää ohjausta. Tiiviimpää yhteistyötä tehdään paikallisten korkeakoulujen kanssa.

Työelämäyhteistyö paikallisten yritysten kanssa sisältyy monien oppiaineiden yhteistyöhankkeisiin ja erilaisiin projekteihin ja tapahtumiin.

Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan nuorisotyön, poliisin, etsivä nuorisotyön, seurakunnan, nuorisoaseman, sosiaalitoimen, nuorisopsykiatrian poliklinikan, aikuispsykiatrian poliklinikan, A-klinikan, työ- ja elinkeinotoimiston, kriisityöntekijöiden ja useiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Ohjauksen yhteistyö huoltajien kanssa

Ohjaustyötä tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajia kuullaan alle 18-vuotiaan opiskelijan muuttaessa opintosuunnitelmaansa niin, että muutos vaikuttaa jatko-opintojen suunnitteluun. Lukio järjestää huoltajieniltoja, joissa tiedotetaan opiskeluun liittyvistä asioista ja keskustellaan opiskelijoiden etenemisestä lukio-opinnoissa ja hakeutumisesta jatko-opintoihin. Tarvittaessa järjestetään yhteisiä palaverieja huoltajien kanssa.

6.2 NUORILLE TARKOITETUN LUKIOKOULUTUKSEN OPISKELIJAHUOLTO

Opiskeluhoolto

Tämä asiakirja sisältää lakitekstiä, tekstiä opetussuunnitelman perusteista ja Hyvinkään kaupungin oppilaitoksia koskevaa tekstiä sekä oppilaitoskohtaisia tarkennuksia.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoollona.

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoollon palveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluhoollon yhteisön turvallisuuden edistämiseksi tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyys, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Opiskeluhuoltosuunnitelmat ja niiden laatiminen

Hyvinkäällä oppilashuollon ja turvallisuuden edistämisen kokonaisuus muodostuu seuraavista osioista

1) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisältää kaupunkitasoisesti opiskeluhuollon tavoitteet, arvion palveluista, toimet opiskelijoiden varhaiseen tukeen ja opiskeluhuollon laadunarvioinnin.

2) Hyvinkään kaupungin opetussuunnitelma sisältää kaikkia kouluja koskevat linjaukset. Opetussuunnitelmaan kuuluu oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman runko.

3) Oppilaitokset lisäävät kaikkien oppilaitosten yhteiseen opiskeluhoitosuunnitelman runkoon omat, oppilaitoskohtaiset täydennykset. Ne yhdessä muodostavat oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman.

4) Oppilaitosten turvallisuuskansio sisältää osan opetussuunnitelman oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan määritellyistä asioista. Turvallisuuskansio sisältää myös koulukohtaisia tarkennuksia.

- koulun järjestyssäännöt
- koulutapaturmien ennaltaehkäisyyn, ensiapuun ja hoitoonohjaukseen liittyvä ohjeistus
- lääkehoitosuunnitelma
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
- lääkehoitosuunnitelma
- päihteiden käytön ehkäisy ja käyttöön puuttuminen
- koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman tarkennukset

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa neljän vuoden välein.

Hyvinkään kaikkia oppilaitoksia koskevia asioita täsmennetään opiskeluhoollon käsikirjassa.

Hyvinkään kaupungin oppilashuollon toiminta ja rakenne on kuvattu koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman rungossa.

Oppilaitokset liittävätkin opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaiset tarkennukset toimintasuunnitelmaan. Tavoitteiden toteutuminen arvioidaan toimintakertomuksen yhteydessä.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelu

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt.

Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Terveystieteiden työpäivä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveystieteiden

vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys

opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoルトona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon siten kuin tässä laissa säädetään.

Lukioilla työskentelee kuraattori sekä Hyrian kanssa yhteinen psykologi. Jokaisella psykologilla ja kuraattorilla on vähintään kaksi koulua.

Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee kuusi terveydenhoitajaa. Jokainen terveydenhoitajista työskentelee vakituisesti yhden oppilaitoksen tiloissa. Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee viisi lääkäriä, joista yksi on opiskeluterveydenhuollon vastuulääkäri. Lääkäreille on resursoitu 3-5 tuntia viikossa työaika oppilaitoksissa riippuen opiskelijamäärästä.

Opiskeluhoollon henkilöstön määrä on tämän hetken arvion mukaan riittävä.

Opiskeluhooltohenkilöstön yhteiset tehtävät

- opiskelijan/hooltajien/muiden työntekijöiden neuvonta ja ohjaus kehitykseen, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä
- tukitoimenpiteiden suunnittelu, suosittelu ja toteuttaminen
- kriisivalmiuden suunnittelu ja kriisityön toteuttaminen
- opiskeluhooltoryhmän jäsen
- oppilaitoksen ja opiskeluhoollon tuntemuksen välittäminen yhteistyötahoille

Opiskelija/hooltaja/työntekijä voi ottaa yhteyttä keneen tahansa oman oppilaitoksensa opiskeluhooltohenkilöön. Kuraattori/ psykologi/ terveydenhoitaja ohjaa tarvittaessa toiselle opiskeluhooltohenkilölle, mikäli tämä on opiskelijan edun mukaista

Opiskelijapsykologi

- selvittää ja arvioi kehityksessä, opiskelussa tai oppimisessa esiin tulevia pulmia
- tekee oppilaille psykologisia arviointeja ja tutkimuksia (oppimisen arviointi ja osin alustavat tunne-elämän arviot)
- tapaa oppilaita/hooltajia opiskelijan tunne-elämän tukemiseksi ja mielenterveysongelmien kartoittamiseksi
- ohjaa ja neuvoo hooltajia opiskeluun liittyvissä asioissa

Opiskelijakuraattori

- tukee ja ohjaa opiskeluun, vuorovaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä tilanteissa
- auttaa luokan työilmapiiriin ja työrauhan ylläpitämiseen liittyvissä asioissa
- tapaa opiskelijaa poissaoloihin, kiusaamiseen ja päihteidenkäyttöön liittyvissä asioissa
- selvittää opiskelijan/kodin ja koulun välisiä ristiriitatilanteita

- tukee vapaa-aikaan liittyvissä asioissa
- tapaa opiskelijoita/hooltajia opiskelijan tunne-elämän tukemiseksi ja mielenterveysongelmien kartoittamiseksi

Opiskeluterveydenhoitaja ja -lääkäri

- antaa terveysneuvontaa
- tekee opiskelijoiden terveystarkastuksia vuosiluokittain koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon suunnitelman mukaisesti
- antaa ensiapua ja ohjaa hoitoon äkillisesti koulupäivän aikana sairastuneet oppilaat
- ohjaa terveydentilan toteamista varten tarpeellisiin erikoistutkimuksiin tai jatkohoitoon
- seuraa ja tukee pitkäaikaissairaana opiskelijan kouluselviytymistä, ja omahoitoa sekä ohjaa jatkotutkimuksiin ja hoitoon
- mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, opiskelijan ja perheen tukeminen sekä hoito ja jatkohoitoon ohjaus

Oppilaitos kuvaa opiskeluhuoltosuunnitelmaan oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin

- opiskeluhuoltopalvelujen kohdentamisen yksittäisiin oppilaisiin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan
- menettelytavat, joilla oppilaitoksen henkilöstö, opiskelija ja huoltajat sekä yhteistyötahot perehdytetään opiskelusuunnitelmaan

1. Yhteisöllinen opiskeluhuolto

2.1. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä

Opiskeluhuoltosuunnitelman oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin kirjataan opiskeluhuoltoryhmän henkilöt alla olevan kokoonpanon mukaisesti.

Lukiot (lukioilla on yhteinen)

- lukion rehtori/rehtorit
- opettajien edustajia molemmista lukioista
- opiskelijakuraattori
- opiskelijapsykologi
- opiskelijaterveydenhoitajat
- turvallisuusvastaava

Lisäksi opiskeluhuoltoryhmään voidaan kutsua mukaan opiskelijoiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja yhteistyötahojen edustajia asian ja toiminnan kannalta järkevällä tavalla.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmän tehtäviä

- opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisten tarkennusten sekä muiden mahdollisten lakisääteisten hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien laadinta
- yhteisöllisen hyvinvoinnin kehittäminen, koordinointi ja seuranta
- yhteistyön koordinointi oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Opiskeluhoitoryhmässä ei käsitellä yksittäisten oppilaiden asioita.

Opiskeluhoitoryhmä kirjaa opiskeluhoiton oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin

- ryhmän jäsenten nimet
- vähintään kaksi kehittämiskohdetta yhteisöllisessä hyvinvointityössä
- toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi esim. teemapäivät, ryhmätoiminta
- ryhmän kokoontumisajankohdat (vähintään 3 kertaa/ lukuvuosi)
- miten vahvistetaan oppilaiden ja huoltajien osallisuutta opiskeluhoitossa

2.2. Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Oppilaitokset kirjaavat opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisiin tarkennuksiin yhteistyötahot ja työskentelyn heidän kanssaan yhteisöllisessä hyvinvoinnissa.

2.3. Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskeluhoitossa opiskelijan ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa helposti tarvitsevaansa tuen ja ohjauksen opintojen kaikissa vaiheissa. Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien vastuulla on ohjata opiskelijaa tämän tarvitsevien palvelujen piiriin.

Tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

Koulutuksellisissa siirtymävaiheissa on turvattava, että tieto oppilaan tarvitsemasta tuesta ja vahvuuksista siirtyy uuteen oppilaitokseen. Näin toimintaa voidaan suunnitella ja mahdollista tukea toteuttaa heti myös uudessa oppilaitoksessa.

Tiedonsiirto tapahtuu aina yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa. Tiedonsiirrossa saatua tietoa oppilaitokset voivat käyttää tarvittaessa ryhmien muodostamiseen, tukitoimien suunnitteluun ja kohdentamiseen sekä muiden opiskeluhoitollisten palvelujen järjestämiseen.

Koulutuksellisista siirtymävaiheista on tehty erilliset ohjeistukset, jotka löytyvät opiskeluhoiton käsikirjasta.

2.4. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Oppilaitosympäristön terveellisyys ja turvallisuus: työolojen tarkistukset

Lakisääteisten tarkastusten lisäksi oppilaitosympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta arvioidaan päivittäisessä toiminnassa ja mahdolliset havainnot sekä vanhempien ja oppilaiden antama palaute käsitellään opiskeluhoitoryhmässä

Hyvinkäällä opiskeluolojen ja ympäristön tarkastus tehdään joka kolmas vuosi kaikissa oppilaitoksissa. Tarkastuksessa selvitetään mahdollisia terveysvaaroja tai – haittoja. Tarkastettaviin kohteisiin kuuluvat oppilaitoksen ulkoympäristö, koulurakennus ja työtilat, oppilaitosyhteisön ilmapiiri ja johtaminen sekä koulutyön järjestäminen.

Terveystarkastaja kutsuu koolle tarkastukseen osallistuvan ryhmän ja laatii raportin tehdystä tarkastuksesta.

Työterveyshuolto tekee omalta osaltaan työpaikkakäynnin kolmen vuoden välein. Tällöin näkökulmana on henkilöstön työterveyden ja – turvallisuuden edistäminen: ilmapiiri, johtaminen sekä koulutyön järjestäminen. Henkilöstön työhyvinvointia kartoitetaan myös erilaisin kyselyin työterveyshuollon toimesta.

Oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin seuranta

Oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä havainnoista keskustellaan säännöllisesti oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmässä ja mahdollisiin havaittuihin muutoksiin puututaan.

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille tehdään kouluterveyskysely. Opiskeluhoitoryhmä käsittelee kyselyiden tulokset. Opiskelijoiden yksilöllistä hyvinvointia seurataan terveystarkastuksissa sekä kuraattorin tai psykologin vastaanotolla. Tarvittaessa opiskelijan tukemiseksi kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

2.5. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon välillä

Terveysneuvontaa voidaan toteuttaa yksilövastaanotoilla, ryhmässä tai yhteisöllisesti. Hyvinkäällä yksilöllinen terveysneuvonta tapahtuu terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotoilla. Ryhmäneuvontaa ovat luokkakohtaiset, teemoitetut oppitunnit. Yhteisöllistä terveysneuvontaa toteutetaan lähinnä vanhempainilloissa tai oppilaitoksen yhteisissä tapahtumissa sekä teematapahtumissa.

Terveystiedolla oppiaineena ja terveysneuvonnalla on yhteinen, terveysosaamiseen tähtäävä tavoite. Terveystiedon laaja-alaisiin tavoitteisiin kuuluu opiskelijan itsestään huolen pitämisen ja arjen taidot. Näitä tavoitellaan myös terveysneuvonnan keinoin. Yhteistyössä korostuu ennaltaehkäisevä ja elämäntapaohjaava näkökulma.

Järjestyssäännöt

1 § Lukion opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti, käyttäytyttävä asiallisesti ja hyvien tapojen mukaisesti, noudatettava lukion järjestyssääntöjä ja käsiteltävä huolellisesti lukion omaisuutta.

2 § Jos opiskelija syyllistyy kurssin aikana tai kurssikokeessa vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä, hänen kurssinsa mitätöidään eikä hän saa siitä merkintää. Vilpiksi katsotaan myös tehtävän tai tuotoksen suora kopiointi internetistä tai muista lähteistä. Vilpiksi katsotaan myös tehtävän teettäminen toisella ja tehtävän tekeminen toiselle.

Ennen edellä tarkoitettun seuraamuksen määräämistä opiskelijalle ilmoitetaan, mistä teosta häntä epäillään ja häntä kuullaan. Asiasta ilmoitetaan opiskelijan huoltajalle.

3 § Toisten omaisuutta ei saa luvatta ottaa tai käyttää eikä vahingoittaa. Vahingon aiheuttaja on vastuussa teostaan.

4 § Kulkuvälineet säilytetään niille varatuilla paikoilla. Polkupyörät säilytetään lukittuina pyörätelineissä. Sisääntuloväylät on oltava vapaina hälytysajoneuvoille. Kulkuväylät lukion sisällä on oltava vapaina.

5 § Koulun alueelle ei saa tuoda häiritseviä tai vaarallisia aineita tai esineitä. Tupakointi ja päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on kielletty koulualueella, muualla tapahtuvan opiskelun yhteydessä ja opiskeluun liittyvien tilaisuuksien aikana.

6 § Oppitunneilla tietokoneita käytetään opiskeluun. Jokainen huolehtii tietoturvasta ja pitää salasanat vain omana tietonaan.

7 § Elektronisten laitteiden käyttö ilman opettajan lupaa on kielletty. Koetilanteissa mobiililaitte ei saa olla lainkaan esillä tai se voi johtaa kokeen hylkäämiseen.

Ylioppilaskirjoituksissa mobiililaitetta ei saa tuoda kirjoitustilaan.

8 § Säännön rikkomisesta voi seurata rehtorin puhuttelu, kurssin hylkääminen, lukiolain mukainen kirjallinen varoitus tai määräaikainen lukiosta erottaminen.

2.7. Poissaolot

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. (Lukiolaki § 25)

Kaikki poissaolotunnit on selvitettävä välittömästi Wilmassa.

Mikäli opiskelija on poissa yli kaksi tuntia kurssilta, opettaja arvioi yhdessä opiskelijan kanssa, onko kurssin jatkaminen mahdollista.

Oikeus suorittaa kurssi voidaan myös evätä liiallisten poissaolojen vuoksi riippumatta poissaolon syystä, jos opettaja katsoo ettei hän voi arvioida kurssia puuttuvan näytön vuoksi.

Sairauspoissaolon kestäessä yli kolme päivää opiskelijan tulee toimittaa lääkärin tai terveydenhoitajan todistus sairaudesta rehtorille.

Ennalta tiedettyihin poissaoloihin anotaan hyvissä ajoin ryhmänohjaajan tai rehtorin lupa. Anomus ryhmänohjaajalle tehdään Wilmassa ja rehtorille lukion kotisivulta tai kansliasta saatavalla lomakkeella. Mikäli poissaolo kestää yli viisi päivää anomus tehdään rehtorille, muussa tapauksessa ryhmänohjaajalle.

Ilmoitus huoltajalle kurssin keskeytymisestä

Mikäli osoittautuu, ettei opiskelija voi jatkaa kurssia, opiskelijalle ja huoltajalle lähetetään ilmoitus Wilmassa. Tällainen ilmoitus voidaan lähettää myös 18 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden huoltajalle, jos opiskelija on antanut tähän luvan.

Koeviikolla sairaustapauksissa tarvitaan lääkärin- tai terveydenhoitajan todistus tai huoltajan soitto rehtorille.

Mikäli opiskelija on poissa kurssikokeesta ja hänellä on siitä asianmukainen, hyväksyttävä todistus, voidaan hänet tällöin jättää arvostelematta siihen saakka, kunnes kurssikoe on suoritettu.

Jaksotodistukseen merkitään siksi aikaa K (kurssi on käyty läpi mutta koe suorittamatta). Jos opiskelija on muutoin suorittanut kurssin, mutta on poissa kurssiin kuuluvasta kokeesta ilman hyväksyttävää syytä, opiskelijan kurssisuoritusta ei arvostella.

2.8. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu ja hoitoonohjaus

Oppilaitosympäristön turvallisuuden, terveellisuuden ja viihtyvyyden jatkuva arviointi ja kehittäminen on ensisijaista tapaturmien ehkäisyssä. Tavoitteena on ennakoida ja hallita riskitilanteita.

Opiskelijat perehtyvät järjestyssääntöihin aloittaessaan opiskelun ja vuosittain opiskelun jatkuessa.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa oppilaitoksen tapaturmatilastoja ja pitää huolta ennaltaehkäisevien toimien toteuttamisesta oppilaitoksessa. Sivistystoimi kerää oppilaitoskohtaisesti tilastoidut tapaturmailmoitukset ja seuraa tapaturmien esiintyvyyttä alueellaan.

Koulutapaturmien ja äkillisesti sairastuneen opiskelijan ensiapu, hoidon tarpeen arviointi ja hoitoonohjaus kuuluu terveydenhoitajalle silloin kun hänellä on vastaanottopäivä koululla.

Oppilaitoksen henkilökunnan ja opiskelijoiden tulee tietää miten toimitaan tapaturman sattuessa, minne oppilas ohjataan hoitoon ja kenelle tapaturmasta on ilmoitettava.

Koulutapaturmien ennaltaehkäisyyn ja ensiapuun liittyvä tarkempi ohjeistus on oppilaitoksen turvallisuuskansiossa.

2.9. Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Päihteiden käyttö oppilaitoksissa on kiellettyä. Myös päihteisiin luettavan tupakan ja tupakanomaisten tuotteiden käyttö koulupäivän aikana on kiellettyä.

Päihteiden käytön ehkäiseminen oppilaitoksissa painottuu asennekasvatukseen ja päihdetietouden lisäämiseen.

Yhteisötasolla päihteistä puhutaan mm. terveystiedon tunneilla ja integroituna muuhun opetukseen.

Nuoren tarkastuksen yhteydessä keskustellaan perheiden päihteiden käytöstä. Vanhempia tuetaan kasvatustyössä ja rajojen asettamisessa.

Mikäli alaikäisellä opiskelijalla todetaan päihteiden käyttöä, oppilaitoksen henkilökunta puuttuu päihteidenkäyttöön ja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen ja ohjaa hoitoon.

Tarkempi suunnitelma päihteiden käyttöön puuttumiseksi löytyy oppilaitoksen turvallisuuskansiosta.

2.11. Suunnitelma suojelemiseksi väkivallalta ja kiusaamiselta

2.11.1. Ehkäisy ja puuttuminen

Oppilaitoksen dynamiikkaan vaikuttavat tekijät

Työyhteisön ilmapiiri	Oppilaiden kanssa työskentely
- kouluttautuminen	- järjestyssäännöt
- työntekijöiden hyvinvointi	- valvonnat
- aikuisten asiallinen kohtelu toisiaan kohtaan	- kiusaamisen tunnistaminen ja siihen puuttuminen, asenteet kiusaamista kohtaan

- yhteiset pelisäännöt	- aikuisten sitoutuminen
- kaikkien aikuisten vastuu oppilaiden hyvinvoinnista	- tiedon kulku koulun ja kodin välillä
- asioihin puuttuminen ja paneutuminen	- kiusaamisen ennaltaehkäiseminen
- kasvatuskulttuurin luominen	- yhteistyö eri sidosryhmien kanssa
- kannustaminen	- oppilaiden asiallinen kohtelu
	- positiivinen palaute

2.11.2. Käsittely yhteisö-, ryhmä ja yksilötasolla

Oppilaitoksen tasolla	Luokan, tai ryhmän tasolla	Yksilötasolla
- oppilaitoksen sääntöjen läpikäyminen	- ryhmäyttäminen	
- järjestyssääntöjen lähettäminen koteihin	- luokkien säännöt	- välitön puuttuminen
- opiskelijoiden osallistuminen sääntöjen laatimiseen	- kiusaamiskyselyt tarvittaessa	- keskustelu osallisten kanssa
- kiusaamis-, ja hyvinvointikyselyt	- jonkin menetelmän, esim. KiVa käyttäminen luokissa	- jonkin menetelmän soveltaminen tapausten purkuun, esim. KiVa-menetelmä tai Verso/Miniverso
- vanhempainillat	- toimintaohjeiden antaminen oppilaille kiusaamistilanteissa	- yhteydenotot koteihin
- tukioppilastoiminta	- kannustaminen puuttumiseen kiusaamistilanteissa	- dokumentointi
- asennekasvatus		

2.11.3. Yksilöllinen tuki, hoito, toimenpiteen ja jälkiseuranta

Kiusaamiseen puututaan nopeasti.

Käytetään jotain menetelmää, esim. KiVa-koulu tai Verso/Miniverso

1. Haastattelut, ja tapahtumien kirjaaminen
2. Tavoitteiden sopiminen ja sitoutuminen niihin
3. Seuranta, ja kiusaajien tarkkailu
4. Mahdolliset erityistoimenpiteet kiusaajien varalta
5. Tiedottaminen asianomaisten koteihin
6. Tapausten purku myöhemmin asianomaisten kanssa, onko kiusaaminen loppunut?

2.11.4 Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä merkittävää

1. Kehotetaan huoltajia olemaan yhteydessä oppilaitokseen, mikäli kiusaamista tapahtuu

2. Kannustetaan opiskelijaa kertomaan kiusaamisesta
3. Korostetaan, että oppilaitos tarvitsee riittävästi tietoa kiusaamisesta
4. Järjestetään tarvittaessa yhteisiä palavereja huoltajien kanssa
5. Oppilaitos tulee tiedottaa tapauksista huoltajille
6. Pahoinpitelytapauksissa huoltajat tekevät rikosilmoituksen
- 7.

2.11.5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Viranomaisia tulee käyttää apuna vaikeissa tilanteissa. Viranomaisia ovat esim. lähipoliisi, sosiaaliviranomainen tai perheneuvola

1. Tarvittaessa neuvotteluissa huoltajien kanssa
2. Kiusaaminen ei jostain syystä lopu
3. Jos kyseessä on pahoinpitely, tai seksuaalinen häirintä. Tällöin poliisi päättää tapauksen saattamisesta syyteharkintaa

2.12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

2.12.1 Ehkäisy, varautuminen ja toimintatavat

Oppilaitoksen myönteistä ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä tukevat toimenpiteet sekä yhteiset säännöt ja ohjeet edistävät oppilaitoksen turvallisuutta ja ehkäisevät kriisien syntymistä. Kriisejä pyritään ehkäisemään myös varhaisella puuttumisella sekä yksilöllisen opiskeluhoillon keinoin. Opiskeluhoiltoa kehitetään riskien arvioinnin pohjalta.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä toimii oppilaitoksen kriisiryhmänä.

Rehtori vastaa siitä, että kaikki oppilaitoksen tiloissa toimivat henkilöt ovat perehtyneitä kriisi- ja pelastusohjeisiin.

Äkillisessä kriisitilanteessa rehtori huolehtii, että

- kriisiryhmän jäsenet saavat tiedon tapahtuneesta kriisistä mahdollisimman pian
- kriisiryhmä kutsutaan koolle arvioimaan miten kriisissä toimitaan

Sivistystoimenjohtaja, työsuojeluhenkilöstö, työterveyshuolto, oppilashuollon esimies tukevat tarvittaessa oppilaitosyhteisöä erilaisissa kriisitilanteissa.

2.12.2 Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Kriisitilanteissa toimitaan normaalin johtamisjärjestelmän mukaisesti.

Kriisisuunnitelman toimintamallit ovat kirjattuina toimintaohjekorteille jotka ovat oppilaitoksen turvallisuuskansiossa. Kriisiryhmä jakaa tehtävänsä etukäteen. Jos joku kriisiryhmän jäsenistä ei ole paikalla tai kykenevä toimimaan kriisitilanteessa, jaetaan hänen tehtävät.

2.12.3 Sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

Viestintä käynnistetään välittömästi kriisin havaitsemisen jälkeen. Viestintää johtaa se viranomainen, jolla on vastuu toiminnan johtamisesta. Toimialatasoisesta viestinnästä vastaa sivistystoimenjohtaja, perusopetuksen viestinnästä perusopetuksen johtaja ja varhaiskasvatuksen viestinnästä varhaiskasvatuksen johtaja. Rehtori/päiväkodin johtaja vastaa oppilaitoksen toimintaan liittyvästä viestinnästä ja sen järjestämisestä.

Kriiseissä viestintävastuu tulee keskittää sovituille henkilöille yhdenmukaisen tiedon varmistamiseksi.

Viestintäpäällikkö auttaa vaikeiden asioiden viestinnässä medialle, huoltajille ja henkilöstölle ja konsultoi tarvittavien toimenpiteiden suhteen.

2.12.4 Psykososiaalisen tuen jälkihoidon järjestäminen

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon alkuarvioinnin järjestää oppilaitoksen kriisiryhmä ja opiskeluhoito. Koulukuraattorit, -psykologit ja –terveydenhoitajat tekevät kriisityötä omilla kouluillaan. Tarvittaessa opiskeluhoollosta lähetetään kriisityöhön myös muiden oppilaitosten opiskeluhoitohenkilöstöä.

Jälkihoidon aikana ja sen jälkeen on tärkeää turvata kriisityötä tehneiden mahdollisuus kriisin läpikäymiseen esim. vertaispurku tai työnohjaus.

Oppilaitosyhteisöä kohdanneen kriisin jälkeen kriisiryhmä päättää, kuka sen jäsenistä seuraa toipumista ja jatkohoidon toteutumista vähintään lukuvuoden loppuun.

2.12.5. Suunnitelmaan perehdyttäminen

Oppilaitoksen henkilökunta ja opiskelijat perehdytetään kriisisuunnitelmaan lukuvuosittain.

2.12.6. Toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisiryhmä harjoittelee toimintavalmiuksia vähintään kerran lukuvuodessa.

2.12.7. Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Kriisiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelmaa vuosittain.

3. Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa ovat opiskelijakuraattorin, -psykologin ja –terveydenhoitajan palvelut. Näiden lisäksi yksittäisen opiskelijan ja tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaan tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevaan asiaan käsittelyyn. Arvion opiskelijan edun toteutumisesta tekee opiskeluhoillon opiskelijakuraattori, -psykologi tai –terveydenhoitaja.

3.2. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkityksen järjestäminen koulussa

Nuorten pitkäaikaissairauksien, kuten diabeteksen ja epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoido, joka yhteistyössä huoltajien kanssa arvioi oppilaitoksessa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet.

Ateria- ja puhtauspalvelut vastaa koululaisten erityisruokavalioiden tuottamisesta.

3.5. Elämäntilanteesta johtuvat vaikeudet

Elämäntilanteeseen liittyviin vaikeuksiin oppilas saa apua ensisijaisesti opiskelijakuraattorilta ja opiskeluterveydenhoitajalta. He arvioivat mahdollisen jatkohoidon ja/tai tuen tarpeen.

Opiskeluhooltohenkilöstö voi ohjata opiskelijan nuorisoasemalle. Hoitoonohjaus tehdään yhdessä asiakkaan kanssa tai asiakas voi ottaa itse yhteyttä suoraan perheneuvolaan tai nuorisoasemalle.

3.6. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja menettelytavat

Opiskeluhoultoryhmä päättää oppilaitoksen viikoittaisen ajankohdan mahdollisille tapauskohtaisille asiantuntijaryhmille. Tämän tarkoituksena on mahdollisimman helposti löytää aika asiantuntijaryhmien tapaamisille. Mikäli viikkoa ennen ajankohtaa, ei ole tullut varauksia, työntekijät voivat vapauttaa ajan muuhun työhön.

Opettajien tulee ottaa huolensa opiskelijasta esille mahdollisimman varhain opiskelijan, huoltajien ja opiskeluhooltohenkilöstön kanssa.

Yksittäisen opiskelijan asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka on koottu yhdessä opiskelijan ja huoltajien kanssa.

Asiantuntijaryhmän kokoamisessa ja toiminnassa noudatetaan Hyvinkään kaupungin verkostoyhteistyön periaatteita.

<http://ossi/Tietolaari/0-21-verkostoyhteistyö1/Yhteistymalli/>

3.7. Opiskeluhoultokertomusten laatiminen ja säilytys

Opiskeluhoultokertomukset laaditaan Effica -tietojärjestelmässä ja kirjaukset laatii opiskelijakuraattori, -psykologi tai –terveydenhoitaja sen mukaan kuka heistä osallistuu opiskelijan asian käsittelyyn ja kuka heistä on asiantuntijaryhmässä nimetty vastuuhenkilöksi.

3.8. Yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa noudatetaan Hyvinkään kaupungin monialaisen yhteistyön mallia.

Lastensuojelu

Lastensuojelulaki velvoittaa kaikkia kunnan toimialoja. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin (2§).

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä kun tehtävässään on saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöä. Ilmoitus tulee tehdä, kun havaitsee sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää

lapsen lastensuojelun tarve. Jos on vaikeuksia arvioida, onko lapsesta herännyt huoli riittävää lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi voi lastensuojelua konsultoida yleisellä tasolla.

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, jos huoli koskee lapsen tarpeiden selkeää laiminlyöntiä, heitteillejättöä, hoidon tai huolenpidon puutteellisuutta tai osaamattomuutta joka voi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, fyysistä tai henkistä pahoinpitelyä, seksuaalista hyväksikäyttöä tai sen uhkaa, lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmia, jaksamattomuutta joka vaikuttaa lapsen huolenpitoon tai lapsen omaa käytöstä, päihteiden käyttöä, koulun käymättömyyttä, rikoksia tai itsetuhoista käytöstä. Seksuaalinen hyväksikäyttö / kaltoinkohtelu on ilmoitettava suoraan poliisille ja siitä on tehtävä myös lastensuojeluilmoitus.

Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi (25a§). Pyyntö tehdään yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa. Pyyntönsä tekeminen perustuu aina ilmoitusvelvollisen arvioon ja pyynnön on sisällettävä ne syyt, minkä takia se tehdään.

Lastensuojeluilmoitus/pyyntö lastensuojelun tarpeen arvioimiseksi tehdään kirjallisina. Lastensuojelutarpeen selvitykset Hyvinkäällä tekee lastensuojelun alkuarvioinnin yksikkö. Selvityksen perusteella päätetään, alkaako lastensuojelun avohuollon asiakkuus. Avohuollon tukitoimia toteutetaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa.

Koulukuraattori auttaa opetushenkilöstöä lastensuojeluilmoituksiin liittyen.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon palveluketjuista löytyvät erilliset ohjeistukset.

1. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaitos kuvaa opiskeluhuoltosuunnitelman oppilaitoskohtaisissa tarkennuksissa

- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- periaatteista ja menettelytavoista tiedottamisen opiskelijoille ja huoltajille

1. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Rehtori vastaa opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamisesta oppilaitoksessa.

Opiskeluhuoltoryhmä seuraa oppilaitoksen opiskeluhuollon toteutumista tyytyväisyyskyselyillä sekä oppilaitoksen terveystarkastusten ja muiden oppilaiden hyvinvointiin kohdistuvien selvitysten avulla.

Opiskeluhuoltosuunnitelman oppilaitoskohtaisia tarkennuksia arvioidaan keväällä toimintakertomuksen yhteydessä.

Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä kerää opiskeluhuoltoryhmiltä lukuvuosittain tietoa opiskeluhuollon toteutumisesta.

Seurantatulosten perusteella valitaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhuollon painopistealueet.

Rehtori vastaa opiskeluhuollon keskeisten tulosten tiedottamisesta opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Opiskeluhuollon seurannan tarkennukset ovat perusopetuksen opiskeluhuollon käsikirjassa.

6.3 Suunnitelma suojelemiseksi väkivallalta ja kiusaamiselta

Ehkäisy ja puuttuminen

Oppilaitoksen dynamiikkaan vaikuttavat tekijät

Työyhteisön ilmapiiri	Oppilaiden kanssa työskentely
<ul style="list-style-type: none"> - kouluttautuminen - työntekijöiden hyvinvointi - aikuisten asiallinen kohtelu toisiaan kohtaan - yhteiset pelisäännöt - kaikkien aikuisten vastuu oppilaiden hyvinvoinnista - asioihin puuttuminen ja paneutuminen - kasvatuskulttuurin luominen - kannustaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - järjestyssäännöt - valvonnat - kiusaamisen tunnistaminen ja siihen puuttuminen, asenteet kiusaamista kohtaan - aikuisten sitoutuminen - tiedon kulku koulun ja kodin välillä - kiusaamisen ennaltaehkäiseminen - yhteistyö eri sidosryhmien kanssa - oppilaiden asiallinen kohtelu - positiivinen palaute

2.11.2. Käsittely yhteisö-, ryhmä ja yksilötasolla

Oppilaitoksen tasolla	Luokan, tai ryhmän tasolla	Yksilötasolla
<ul style="list-style-type: none"> - oppilaitoksen sääntöjen läpikäyminen - järjestyssääntöjen lähettäminen koteihin - opiskelijoiden osallistuminen sääntöjen laatimiseen - kiusaamis-, ja 	<ul style="list-style-type: none"> - ryhmäyttäminen - luokkien säännöt - kiusaamiskyselyt tarvittaessa - jonkin menetelmän, esim. Kiva käyttäminen luokissa - toimintaohjeiden antaminen oppilaille kiusaamistilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> - välitön puuttuminen - keskustelu osallisten kanssa - jonkin menetelmän soveltaminen tapausten purkuun, esim. KiVa-menetelmä tai Verso/Miniverso - yhteydenotot koteihin - dokumentointi

hyvinvointikyselyt - vanhempainillat - tukioppilastoiminta - asennekasvatus	- kannustaminen puuttumiseen kiusaamistilanteissa	
--	---	--

2.11.3. Yksilöllinen tuki, hoito, toimenpiteen ja jälkiseuranta

Kiusaamiseen puututaan nopeasti.

Käytetään jotain menetelmää, esim. KiVa-koulu tai Verso/Miniverso

1. Haastattelut, ja tapahtumien kirjaaminen
2. Tavoitteiden sopiminen ja sitoutuminen niihin
3. Seuranta, ja kiusaajien tarkkailu
4. Mahdolliset erityistoimenpiteet kiusaajien varalta
5. Tiedottaminen asianomaisten koteihin
6. Tapausten purku myöhemmin asianomaisten kanssa, onko kiusaaminen loppunut?

2.11.4 Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä merkittävää

1. Kehotetaan huoltajia olemaan yhteydessä oppilaitokseen, mikäli kiusaamista tapahtuu
2. Kannustetaan opiskelijaa kertomaan kiusaamisesta
3. Korostetaan, että oppilaitos tarvitsee riittävästi tietoa kiusaamisesta
4. Järjestetään tarvittaessa yhteisiä palavereja huoltajien kanssa
5. Oppilaitos tulee tiedottaa tapauksista huoltajille
6. Pahoinpitelytapauksissa huoltajat tekevät rikosilmoituksen
- 7.

2.11.5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Viranomaisia tulee käyttää apuna vaikeissa tilanteissa. Viranomaisia ovat esim. lähipoliisi, sosiaaliviranomainen tai perheneuvola

1. Tarvittaessa neuvotteluissa huoltajien kanssa
2. Kiusaaminen ei jostain syystä lopu
3. Jos kyseessä on pahoinpitely, tai seksuaalinen häirintä. Tällöin poliisi päättää tapauksen saattamisesta syyteharkintaa

2.12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

2.12.1 Ehkäisy, varautuminen ja toimintatavat

Oppilaitoksen myönteistä ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä tukevat toimenpiteet sekä yhteiset säännöt ja ohjeet edistävät oppilaitoksen turvallisuutta ja ehkäisevät kriisien syntymistä. Kriisejä pyritään ehkäisemään myös varhaisella puuttumisella sekä yksilöllisen opiskeluhoillon keinoin.

Opiskeluhoiltoa kehitetään riskien arvioinnin pohjalta.

Oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmä toimii oppilaitoksen kriisiryhmänä.

Rehtori vastaa siitä, että kaikki oppilaitoksen tiloissa toimivat henkilöt ovat perehtyneitä kriisi- ja pelastusohjeisiin.

Äkillisessä kriisitilanteessa rehtori huolehtii, että

- kriisiryhmän jäsenet saavat tiedon tapahtuneesta kriisistä mahdollisimman pian
- kriisiryhmä kutsutaan koolle arvioimaan miten kriisissä toimitaan

Sivistystoimenjohtaja, työsuojeluhenkilöstö, työterveyshuolto, oppilashuollon esimies tukevat tarvittaessa oppilaitosyhteisöä erilaisissa kriisitilanteissa.

2.12.2 Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Kriisitilanteissa toimitaan normaalin johtamisjärjestelmän mukaisesti.

Kriisisuunnitelman toimintamallit ovat kirjattuina toimintaohjekorteille jotka ovat oppilaitoksen turvallisuuskansiossa. Kriisiryhmä jakaa tehtävänsä etukäteen. Jos joku kriisiryhmän jäsenistä ei ole paikalla tai kykenevä toimimaan kriisitilanteessa, jaetaan hänen tehtävät.

2.12.3 Sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

Viestintä käynnistetään välittömästi kriisin havaitsemisen jälkeen. Viestintää johtaa se viranomainen, jolla on vastuu toiminnan johtamisesta. Toimialatasoisesta viestinnästä vastaa sivistystoimenjohtaja, perusopetuksen viestinnästä perusopetuksen johtaja ja varhaiskasvatuksen viestinnästä varhaiskasvatuksen johtaja. Rehtori/päiväkodin johtaja vastaa oppilaitoksen toimintaan liittyvästä viestinnästä ja sen järjestämisestä.

Kriiseissä viestintävastuu tulee keskittää sovituille henkilöille yhdenmukaisen tiedon varmistamiseksi.

Viestintäpäällikkö auttaa vaikeiden asioiden viestinnässä medialle, huoltajille ja henkilöstölle ja konsultoi tarvittavien toimenpiteiden suhteen.

2.12.4 Psykososiaalisen tuen jälkihoidon järjestäminen

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon alkuarvioinnin järjestää oppilaitoksen kriisiryhmä ja opiskeluhoolto. Koulukuraattorit, -psykologit ja –terveydenhoitajat tekevät kriisityötä omilla kouluillaan. Tarvittaessa opiskeluhoollosta lähetetään kriisityöhön myös muiden oppilaitosten opiskeluhooltohenkilöstöä.

Jälkihoidon aikana ja sen jälkeen on tärkeää turvata kriisityötä tehneiden mahdollisuus kriisin läpikäymiseen esim. vertaispurku tai työnohjaus.

Oppilaitosyhteisöä kohdanneen kriisin jälkeen kriisiryhmä päättää, kuka sen jäsenistä seuraa toipumista ja jatkohoidon toteutumista vähintään lukuvuoden loppuun.

2.12.5. Suunnitelmaan perehdyttäminen

Oppilaitoksen henkilökunta ja opiskelijat perehdytetään kriisisuunnitelmaan lukuvuosittain.

2.12.6. Toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisiryhmä harjoittelee toimintavalmiuksia vähintään kerran lukuvuodessa.

2.12.7. Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Kriisiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelmaa vuosittain.

3. Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa ovat opiskelijakuraattorin, -psykologin ja – terveydenhoitajan palvelut. Näiden lisäksi yksittäisen opiskelijan ja tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaan tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevaan asian käsittelyyn. Arvion opiskelijan edun toteutumisesta tekee opiskeluhoillon opiskelijakuraattori, -psykologi tai – terveydenhoitaja.

3.2. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion ja lääkityksen järjestäminen koulussa

Nuorten pitkäaikaissairauksien, kuten diabeteksen ja epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoido, joka yhteistyössä huoltajien kanssa arvioi oppilaitoksessa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet.

Ateria- ja puhtauspalvelut vastaa koululaisten erityisruokavalioiden tuottamisesta.

3.5. Elämäntilanteesta johtuvat vaikeudet

Elämäntilanteeseen liittyviin vaikeuksiin opiskelija saa apua ensisijaisesti opiskelijakuraattorilta ja opiskeluterveydenhoitajalta. He arvioivat mahdollisen jatkohoidon ja/tai tuen tarpeen.

Opiskeluhoitohenkilöstö voi ohjata opiskelijan nuorisoasemalle. Hoitoonohjaus tehdään yhdessä asiakkaan kanssa tai asiakas voi ottaa itse yhteyttä suoraan perheneuvolaan tai nuorisoasemalle.

3.6. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja menettelytavat

Opiskeluhoitoryhmä päättää oppilaitoksen viikoittaisen ajankohdan mahdollisille tapauskohtaisille asiantuntijaryhmille. Tämän tarkoituksena on mahdollisimman helposti löytää aika asiantuntijaryhmien tapaamisille. Mikäli viikkoa ennen ajankohtaa, ei ole tullut varauksia, työntekijät voivat vapauttaa ajan muuhun työhön.

Opettajien tulee ottaa huolensa opiskelijasta esille mahdollisimman varhain opiskelijan, huoltajien ja opiskeluhoitohenkilöstön kanssa.

Yksittäisen opiskelijan asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka on koottu yhdessä opiskelijan ja huoltajien kanssa.

Asiantuntijaryhmän kokoamisessa ja toiminnassa noudatetaan Hyvinkään kaupungin verkostoyhteistyön periaatteita.

<http://ossi/Tietolaari/0-21-verkostoyhteistyö1/Yhteistyomalli/>

3.7. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys

Opiskeluhoitokertomukset laaditaan Effica -tietojärjestelmässä ja kirjaukset laatii opiskelijakuraattori, -psykologi tai – terveydenhoitaja sen mukaan kuka heistä osallistuu opiskelijan asian käsittelyyn ja kuka heistä on asiantuntijaryhmässä nimetty vastuuhenkilöksi.

3.8. Yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa noudatetaan Hyvinkään kaupungin monialaisen yhteistyön mallia.

Lastensuojelu

Lastensuojelulaki velvoittaa kaikkia kunnan toimialoja. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin (2§).

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä kun tehtävässään on saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitusvelvollisuus koskee varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöä. Ilmoitus tulee tehdä, kun havaitsee sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Jos on vaikeuksia arvioida, onko lapsesta herännyt huoli riittävää lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi voi lastensuojelua konsultoida yleisellä tasolla.

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, jos huoli koskee lapsen tarpeiden selkeää laiminlyöntiä, heitteillejättöä, hoidon tai huolenpidon puutteellisuutta tai osaamattomuutta joka voi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, fyysistä tai henkistä pahoinpitelyä, seksuaalista hyväksikäyttöä tai sen uhkaa, lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmia, jaksamattomuutta joka vaikuttaa lapsen huolenpitoon tai lapsen omaa käytöstä, päihteiden käyttöä, koulun käymättömyyttä, rikoksia tai itsetuhoista käytöstä. Seksuaalinen hyväksikäyttö / kaltoinkohtelu on ilmoitettava suoraan poliisille ja siitä on tehtävä myös lastensuojeluilmoitus.

Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi (25a§). Pyyntö tehdään yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa. Pyyntönsä tekeminen perustuu aina ilmoitusvelvollisen arvioon ja pyynnön on sisällettävä ne syyt, minkä takia se tehdään.

Lastensuojeluilmoitus/pyyntö lastensuojelun tarpeen arvioimiseksi tehdään kirjallisina. Lastensuojelutarpeen selvitykset Hyvinkäällä tekee lastensuojelun alkuarvioinnin yksikkö. Selvityksen perusteella päätetään, alkaako lastensuojelun avohuollon asiakkuus. Avohuollon tukitoimia toteutetaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa.

Koulukuraattori auttaa opetushenkilöstöä lastensuojeluilmoituksiin liittyen.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon palveluketjuista löytyvät erilliset ohjeistukset.

1. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaitos kuvaa opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisissa tarkennuksissa

- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

- periaatteista ja menettelytavoista tiedottamisen opiskelijoille ja huoltajille

1. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Rehtori vastaa opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamisesta oppilaitoksessa.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa oppilaitoksen opiskeluhoillon toteutumista tyytyväisyyskyselyillä sekä oppilaitoksen terveystarkastusten ja muiden oppilaiden hyvinvointiin kohdistuvien selvitysten avulla.

Opiskeluhoitosuunnitelman oppilaitoskohtaisia tarkennuksia arvioidaan keväällä toimintakertomuksen yhteydessä.

Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä kerää opiskeluhoitoryhmiltä lukuvuosittain tietoa opiskeluhoillon toteutumisesta.

Seurantatulosten perusteella valitaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhoillon painopistealueet.

Rehtori vastaa opiskeluhoillon keskeisten tulosten tiedottamisesta opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Opiskeluhoillon seurannan tarkennukset ovat perusopetuksen opiskeluhoillon käsikirjassa.

6.4 SUUNNITELMA KURIPITO- JA TURVAAMISMENETTELYJEN TOTEUTTAMISESTA

Lukiolaki säättää keinoista, joilla voidaan puuttua erilaisiin häiriö- ja ongelmatilanteisiin. Tilanteet, joissa on tarpeen puuttua opiskelijan käytökseen, syntyvät yleensä nopeasti. Opettajalla ja rehtorilla on ennalta oltava tiedossa, miten tilanteisiin puututaan ja millaisia rangaistuksia missäkin tilanteessa käytetään. Huoltajilla on oikeus tietää koulussa noudatettavat periaatteet ja toimintalinjat, jotka liittyvät opiskelijoiden kohdistettaviin kurinpito- ja turvaamistoimiin. Lukioden arjen säännöt ja määräykset on koottu järjestyssääntöihin. (liite?)

Rehtorin tehtävänä on huolehtia, että koulussa käytetään vain laissa mainittuja keinoja tämän suunnitelman mukaisesti. Tämän suunnitelman sisältö käydään kouluissa läpi lukuvuosittain.

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Hyvinkään lukiolle on laadittu yhteiset opetuslautakunnan hyväksymät järjestyssäännöt. Jos opiskelija laiminlyö lukiolain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Vahingonkorvaus

Opiskelijan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). Vahingosta ilmoitetaan aina alaikäisen huoltajalle. Alle 18-vuotias korvaa vain sen määrän, joka on kohtuullinen.

Opiskelijalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko. Jos opiskelija on sovittanut jotain työllään, on työn osuus huomioitava mahdollista korvausta vähentävänä.

Käytettävissä olevat keinot

Kirjallinen varoitus

Opiskelijalle, joka rikkoo koulun järjestyssääntöjä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN
Kirjallinen varoitus on kurinpitorangaistus. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.	Huoltajalle toimitetaan kirjallinen päätös valitusosoituksineen.	Hallinnollinen päätös

Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa kirjallisen varoituksen saatuaan sääntöjen rikkomista, opiskelija voidaan **erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi**.

Ennen opiskelijan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kun opiskelija on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen opiskelijan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Määräaikainen erottaminen on kurinpitorangaistus. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.	Huoltajalle toimitetaan kirjallinen päätös valitusosoituksineen. Tiedoksi sosiaaliviranomaisille.	Hallinnollinen päätös rehtorin perusteltava esityksestä,	Opetuslautakunta	Määräaikaisesta erottamisesta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Turvaamistoimenpiteet

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä **poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta**, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata poistumismääräystä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Opiskelija	Huoltajalle (Wilma)	Opettaja/rehtori kirjaa tuntimerkintänä Wilmaan	Opettaja Rehtori	Rehtori ja opettaja voivat toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Opiskelijan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

				Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
--	--	--	--	--

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (turvaamistoimenpide)

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta kielletty tai vaarallinen esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

KUULEMINEN	ILMOITTAMINEN	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOM!
Opiskelija	Ilmoitettava opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian	Poisottaminen ja esineiden ja aineiden hävittäminen / luovuttaminen tulee kirjataan rehtorin päätökseksi Arkistoidaan	Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty aine tai esine.	Viimesijainen puuttumiskeino, tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienovaraisesti. Opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai

				rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
--	--	--	--	--

6.5 HYVINKÄÄN LUKIODEN

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perusta ja tarkoitus

Sekä tasa-arvolaisissa (8b §) että yhdenvertaisuuslaissa (6 §) kielletään syrjintä oppilaitoksissa. ”Tasa-arvolaki velvoittaa, että oppilaitokset tekevät sekä työyhteisönä työpaikan tasa-arvosuunnitelman (6a §), että oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman (6b §).” (Opetushallitus 2008, 4). Yhdenvertaisuuslaki (4 §) puolestaan velvoittaa laatimaan yhdenvertaisuussuunnitelman etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän ehkäisemiseksi. Sisäasiainministeriö suosittaa, että yhdenvertaisuussuunnitelmassa otetaan huomioon myös muita mahdollisia kiellettyjä syrjintäperusteita kuten uskonto, vakaumus, ikä, vammaisuus tai seksuaalinen suuntautuneisuus. (Sisäasiainministeriö 2010, 1.)

Tämä asiakirja sisältää yhdistetyn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, joka koskee oppilaitosten toiminnan kehittämistä Hyvinkään lukioissa. Tavoitteena on yhtäältä *tehdä tietoisiksi ja tuoda esiin* ne oppilaitosten toimintakulttuuriin liittyvät tekijät, joissa ilmenee epätasa-arvoisia tai ei yhdenvertaisia käytänteitä ja toisaalta lain velvoittamalla tavalla kirjata ne *toimenpiteet*, joilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta pyritään oppilaitoksessa edistämään. Tasa-arvolain 6 §:n mukaan erityistä huomiota tulisi kiinnittää seuraaviin seikkoihin: opiskelijavalinnat, opetuksen järjestäminen ja opintosuoritusten arviointi. Lisäksi Opetushallitus ohjeistaa oppilaitoksia kiinnittämään huomiota myös mm. seuraaviin seikkoihin: oppilaitoksen vuorovaikutus- ja toimintakulttuuri, oppilaiden kurssivalinnat, oppimateriaalit ja opinto-ohjaus. (Opetushallitus 2008, 18.)

Tämän asiakirjan ulkopuolelle rajataan lain erikseen velvoittama työpaikan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka koskee koulun henkilökuntaa työyhteisönä.

2. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden määrittelyä

Tasa-arvosta on olemassa monenlaisia määritelmiä riippuen mm. historiallisesta ajankohdasta, kulttuurista tai vaikkapa siitä, käytetäänkö termiä käsittämään ihmisten välistä tasa-arvoa yleensä vai esimerkiksi sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tasa-arvo käsitteenä liittyy myös ihmisoikeuksiin ja usein tasa-arvokysymyksissä vedotaan esimerkiksi YK:n Ihmisoikeusjulistuksen sisältöön. Suomen kielen perussanakirja määrittelee tasa-arvoisuuden samanarvoisuudeksi, kaikkien ihmisten yhtäläiseksi arvoksi yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsitteet menevät osittain päällekkäin silloinkin, kun tasa-arvolla tarkoitetaan nimenomaan sukupuolten välistä tasa-arvoa (ks. alla).

Sisäasiainministeriön Yhdenvertaisuussuunnittelun opas määrittelee **yhdenvertaisuuden** seuraavasti: ”Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.” (Sisäasiainministeriö 2010, 9.)

Silloin, kun tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät toteudu, puhutaan **syrynnästä**. Syryntää voi olla välitöntä tai välillistä. Välittömällä syrynnällä tarkoitetaan henkilön asettamista suoraan eriarvoiseen asemaan esimerkiksi sukupuolensa tai kansallisuutensa perusteella. Välillisessä syrynnässä taas on kyse siitä, että henkilö asetetaan eri asemaan jonkin sinällään neutraalilta näyttävän perusteen nojalla. Esimerkiksi tehtävään palkattavalta voidaan vaatia erinomaista suomen kielen taitoa, vaikka työtehtävä sitä edellyttäisi tai portaiden sijaan liikuntaesteiselle ei ole tarjolla muita pääsyreittejä tai apuvälineitä. (Välitön ja välillinen syryntä 2011; Kynnys – Mitä tarkoittaa syryntä? 2011.)

Syrynnän perusteet voivat liittyä esimerkiksi seuraaviin seikkoihin:

- sukupuoli
- seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu
- kieli ja etninen tausta
- uskonto ja vakaumus
- vammaisuus
- moniperusteinen syryntä (Sisäasiainministeriö 2010, 15-16.)

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen voi joissain tilanteissa edellyttää poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien yhdenvertaisuus tosiasiallisesti toteutuisi. (Sisäasiainministeriö 2010, 10.)

Suomen tasa-arvolaki käsittää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuuslaki puolestaan muiden ryhmien välistä tasa-arvoa koskevat säädökset. Tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki eivät varsinaisesti määrittele kumpaakaan käsitettä – tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta, mutta niissä kielletään sukupuoleen tai muuhun ominaisuuteen perustuva syryntä sekä asetetaan tiettyjä velvoitteita yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi.

Tässä asiakirjassa tasa-arvolla viitataan sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuudella samanarvoisuuteen muiden ominaisuuksien perusteella.

3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden esteenä olevia tekijöitä

Sekä Opetushallituksen tasa-arvosuunnittelun avuksi laaditussa oppaassa (2008) että Sisäministeriön Yhdenvertaisuussuunnitteluoppaassa (2010) mainitaan joukko asioita, jotka tutkimusti ovat olleet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen esteenä kouluissa (viitteet tutkimuksiin löytyvät näistä julkaisuista).

Esimerkkejä ongelmista tasa-arvon toteutumisessa:

- Piilo-opetussuunnitelma: opettajien vuorovaikutus on erilaista tyttöjen ja poikien kanssa (esimerkiksi tytöiltä vaaditaan kiltimpää käytöstä ja enemmän tunnollisuutta kuin pojilta)
- Poikia ja tyttöjä arvioidaan eri kriteerein: kielissä ja matematiikassa pojille annetaan löysemmin arvosanoja
- Poikien ja tyttöjen koulumenestyksen eroja tulkitaan eri tavoin: tytöillä huono menestys kyvyttömyyttä, pojilla kiinnostumattomuutta ja soveltumattomuutta poikien ominaislaadulle
- Sukupuoleen kohdistuvat taitoihin liittyvät stereotyyppit: esim. pojilla oletetaan olevan parempi ”matikkapää” ja tytöillä ”kielipää”

- Roolirajat kurssivalinta ja ammatinvalintakysymyksissä: ammatit ja työtehtävät, jotka mielletään erityisesti miesten tai naisten töiksi
- Koulun alakulttuurit: kaveripiiri tai koulun opiskelijoiden keskinäinen kulttuuri suosii erilaista käyttäytymistä kuin opettajat (esim. koulussa menestyvää poikaa ei välttämättä pidetä ikätovereidensa keskuudessa suosittuna) (Opetushallitus 2008, 26-33.)

Esimerkkejä ongelmista yhdenvertaisuuden toteutumisessa

- Romanilapsia kiusataan kouluissa muita lapsia enemmän
- Maahanmuuttajien kielitaitovaatimukset asetetaan liian korkealle
- Pyörätuolilla liikkuva ei pääse esteellisiin tiloihin tai luokkahuoneisiin
- Vammainen lapsi ei saa osallistua liikuntatuntien toimintaan avustajan puuttuessa
- Seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluva nuori joutuu kuuntelemaan loukkaavia vitsejä koulussa
- Sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön on vaikeaa käyttää erilaisia sukupuolittuneita tiloja kuten miesten ja naisten pukuhuoneita, wc:tä jne.
- Kiusaaminen ja sukupuolinen häirintä koulumaailmassa
- Kouluissa uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvien tarpeita ei huomioida riittävästi, esimerkiksi korvaavaa ateriaa uskonnon asettamien vaatimusten perusteella voi olla vaikeaa saada
- Monitaustainen syrjintä: esim. maahanmuuttajataustaisten lasten korkeampi riski tulla kiusatuksi koulussa (Sisäasiainministeriö 2010, 11-12.)

4. Hyvinkään lukioiden tämänhetkinen tilanne tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta

Ennen tämän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimista sekä opiskelijoilta että opettajilta pyydettiin kommentteja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa. Opiskelijoiden edustajina haastateltiin lukion oppilaskunnan hallitusta kokouksessa 1.3.2016. Opettajilta pyydettiin kommentteja sekä suullisesti että kirjallisesti keväällä 2011. Opiskelijavalintojen, kurssivalintojen ja yo-koevalintojen osalta tilastotiedot sukupuolten välisestä jakaumasta saatiin koulun opiskelijatietojärjestelmästä. Keväällä 2012 koulussa toteutettiin nettipohjainen kysely opiskelijoille tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen.

4.1 Opiskelijoiden näkökulma

Haastatellut opiskelijat arvioivat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen olevan erinomainen. Opiskelijat eivät ole havainneet joitain yksittäistapauksia lukuun ottamatta syrjintää sukupuolen tai muun ominaisuuden perusteella. Molempien lukioiden kaikkiin tiloihin ei ole pääsyä pyörätuolilla, koska kaikkien sisäänkäynnin yhteydessä on porrasaskelmia ilman luiskaa. Kiusaamista opiskelijat eivät ole havainneet eivätkä kokeneet. Kaiken kaikkiaan opiskelijat toivat keskustelussa esiin koulun sallivan ja tasa-arvoisen ilmapiirin.

Opintosuoritusten arvioinnissa tai tuntitilanteissa opiskelijat eivät olleet huomanneet sukupuoleen tai muuhun perusteeseen liittyvää epätasa-arvoisuutta.

4.2 Opettajien näkökulma

Naisvaltaisuus opetuslalla on rakenteellinen tekijä, jonka vaikutusta opetuskäytänteisiin ja opiskelijoiden kanssa käytävään vuorovaikutukseen olisi hyvä miettiä myös Hyvinkään lukiossa.

On myös usein vaikeaa hahmottaa sitä, mitkä tekijät yhdenvertaisuuskysymyksissä ovat nimenomaan tähän kouluun liittyviä ja mitkä taas yhteiskunnassa laajemmin läpäiseviä periaatteita tai käytänteitä esimerkiksi käyttäytymisnormeihin, kurssivalintoihin tai ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä. Toisaalta lukioikäiset opiskelijat voi helposti ottaa mukaan kriittiseen keskusteluun tasa-arvo- ja yhdenmukaisuuskysymyksistä koulussa.

Uskonnollisen vakaumuksen osalta oppilaat ovat koulussa periaatteessa yhdenvertaisessa asemassa. Ongelmaksi voivat muodostua kuitenkin seurakunnan tai muiden uskonnollisten yhteisöjen päivänavaukset sekä koulun puitteissa toteutetut hartaudet ja kirkkotilaisuudet. Näihin tulisi koulussa järjestää vaihtoehtotilaisuus (mikä useimmiten on toteutunutkin) ja oppilaille tulisi tiedottaa, milloin päivänavaukset ovat jonkin uskonnollisen yhteisön pitämiä (ks. Opetushallituksen ohje 2006).

4.3 Opiskelijavalinnat

Opiskelijat Hyvinkään lukioihin valitaan ensisijaisesti peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella

5. Seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän ehkäiseminen Hyvinkään lukioissa

”**Seksuaalisella häirinnällä** tarkoitetaan tasa-arvolaisissa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet ja ilmeet
- härskit puheet, kaksimielliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset ja kysymykset
- seksuaalisesti värittyneet aineistot, kirjeet, sähköpostit tai puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu, sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuva häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen halventaminen
- työpaikkakiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen” (Työterveyslaitos 2013.)

Hyvinkään lukioissa toimitaan seksuaalisen häirinnän ja sukupuolisen syrjinnän osalta samoin kuin muissa kiusaamis- ja syrjintätapauksissa. Ryhmänohjaaja tai aineenopettaja huomattessaan tilanteen tai tilanteesta hänelle kerrottaessa puuttuu välittömästi asiaan ja välittää tiedon

eteenpäin rehtorille ja oppilashuoltotyöryhmälle. Tarvittaessa tukea antaa kaupungin Nuorisoasema, jossa henkilökunnalla on aihepiiriin liittyvää erityistä asiantuntijuutta. Opiskelijoita myös rohkaistaan tuomaan julki ja puuttumaan syrjintätilanteisiin.

6. Toimenpide-ehdotukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä niiden seuranta

Tilastoja opiskelijoiden kurssi- ja kirjoitusaineiden valinnasta tulee seurata ja miettiä, mistä asioista sukupuolijakaumien erot eri aineissa johtuvat ja voitaisiinko niihin koulun tasolla jollain tavalla vaikuttaa.

Kuten edellä todettua, ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita on lukioissa ollut vain muutamia. Lukioissamme tulisi kuitenkin laatia suunnitelmia myös sen varalle, että heitä tulevaisuudessa on suurempi osa opiskelijoistamme. Erityisesti mietittävä on mm. kysymyksiä suomen kielen opetuksen järjestämisestä, lisäopetuksen tarpeesta eri oppiaineissa kielitaidon mahdollisten puutteiden vuoksi sekä eri kulttuurisista taustoista olevien opiskelijoiden vuorovaikutuksesta arjen koulutyöskentelyssä.

Tämä raportti ehdotetaan päivitettäväksi vuosittain.

7. Kirjallisuus ja lähteet

Edu.fi – Opetusta sääteleviä lainkohtia

2006.http://www.edu.fi/perusopetus/uskonto_elamankatsomustieto/elamankatsomustietoa_perusopetuksen_alaluokille/elamankatsomustieto_oppiaineena/opetusta_saatelevia_lainkohtiahaettu 10.5.2011.

Kynnys – Mitä tarkoittaa syrjintä? 2011. <http://www.kynnys.fi/content/view/106/150/> Haettu 3.5.2011.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta

8.8.1986/609. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609> Haettu 3.5.2011

Opetushallitus 2008. Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta. Opas oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman laadintaan.

Sisäasiainministeriö 2010. Yhdenvertaisuussuunnittelun opas.

Tilastokeskus 2010. Tilastot aiheittain - lukiokoulutus. <http://www.stat.fi/til/lop/index.html> Haettu 15.5.2011.

Työterveyslaitos 2013. Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva

häirintä.http://www.ttl.fi/fi/tyoyhteiso_ja_esimiestyo/tyoyhteison_ristiriidat_ja_ratkaisut/seksuaalinen_ja_sukupuolinen_hairinta/sivut/default.aspx Haettu 14.5.2013.

Välitön ja välillinen syrjintä, 2011. [http://www.tasa-](http://www.tasa-arvoklinikka.fi/tasa/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=209)

[arvoklinikka.fi/tasa/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=209](http://www.tasa-arvoklinikka.fi/tasa/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=209) Haettu 3.5.2011.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021> Haettu 3.5.2011.

Suunnitelman on laatinut Hyvinkään yhteiskoulun lukion johtoryhmä. Työryhmän puheenjohtajana toimi Outi Raunio-Hannula.

Suunnitelma päivitetty 14.5.2013

8. HYVINKÄÄN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMAN OPPILAITOSKOHTAINEN OSA

8.1 Kyselyn tulokset Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa

8.1.1 Opiskelijoiden näkökulma

Hyvinkään yhteiskoulussa toteutettiin koko opiskelijakunnalle nettikysely tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen huhti-toukokuussa 2012. Kyselyyn vastasi yhteensä 235 opiskelijaa. Kyselyssä tiedusteltiin havaintoja eriarvoisesta kohtelusta koulussa, koulukiusaamisesta sekä parannusehdotuksia nykytilanteeseen. Vastajat olivat havainneet eriarvoista kohtelua koulussa erittäin vähän. Kun heiltä kysyttiin, ovatko he erilaisin perustein havainneet opiskelijoiden toisiinsa kohdistamaa eriarvoista kohtelua tai opettajien oppilaisiin kohdistamaa eriarvoista kohtelua, keskiarvot jäivät kaikissa mittareiden kohdissa alle kahden (asteikko 1 = erittäin harvoin, 5 = erittäin usein). Myöskään avoimissa vastauksissa ei suuressa määrin puutteita ilmaistu, joitakin mainintoja oli tyttöjen ja poikien erilaisesta kohtelusta oppitunti- ja kurinpitotilanteissa, tiettyjen opiskelijoiden suosimisesta sekä kirkon pitämistä päivänavauksista.

Kun kyselyn lopussa kysyttiin kontrollikysymyksinä, missä määrin opiskelijat ovat törmänneet erilaisiin syrjintään liittyviin tilanteisiin Hyvinkään yhteiskoulussa, vain sukupuolen perusteella eriarvoiseen kohteluun liittyvät väittämät saivat keskiarvoksi yli 2, (eikä näistäkään mikään yli 2,5; asteikko 1 = erittäin harvoin, 5 = erittäin usein).

Kiusaamista esiintyy Hyvinkään yhteiskoulussa kyselyn tulosten mukaan erittäin vähän. Vain kolme vastaajaa oli kokenut joutuvansa kiusatuksi kuukausittain tai useammin. Kiusaamista kuukausittain tai useammin havainneita oli vastaajista 27. Ilmapiiriä koulussa vastajat kuvasivat hyväksi: kouluarvosanan 9 antoi 113 vastaajaa (48% kysymykseen vastanneista), 8 52 vastaajaa ja 10 42 vastaajaa.

Kyselyn tuloksia selittää varmasti osittain se, että Hyvinkään yhteiskoulussa eivät erilaiset vähemmistöt ole kovin suuressa määrin edustettuina, joten heidän osuutensa vastaajistakaan ei ole suuri.

Oppilaiden mukaan Hyvinkään yhteiskoulussa esiintyy hyvin vähän kiusaamista. Väitettä tukee myös koulussa suunnitelmaa laadittaessa toteutettu palautekysely, jossa opiskelijoilta on kysytty koulussa viihtymiseen liittyviä seikkoja. Kyselyssä ei ole tullut ilmi kiusaamiseen liittyviä ongelmia, päinvastoin ilmi tuli tapauksia, joissa vastaaja raportoi kiusaamisen loppuneen hänen tullessaan HYK:uun.

8.1.2. Opettajien näkökulma

Opettajat toivat opiskelijoiden tavoin kommentoissaan esiin sen, että suuria ongelmia tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden näkökulmista ei koulussamme heidän mielestään ole. Yksittäisinä puutteina mainittiin koulun tiloihin liittyvät liikuntarajoitteisten kulkemiseen liittyvät hankaluudet sekä maahanmuuttajille suunnatun suomen kielen opetuksen vähäisyys ja S2-opetuksen puuttuminen Hyvinkään yhteiskoulun lukiosta. Haasteena koettiin erilaisten vähemmistöjen kohtaamiseen liittyvä asennekasvatus, jossa nähtiin jonkin verran parantamisen varaa erityisesti seksuaali- ja kulttuurivähemmistöjen osalta sekä arvioinnin yhdenmukaistaminen aineryhmien sisällä.

8.2 Kyselyn tulokset Hyvinkään Sveitsin lukiossa

Kysely toteutettiin Hyvinkään Sveitsin lukiossa keväällä 2016.

Hyvinkään Sveitsin lukiossa toteutettiin koko opiskelijakunnalle nettikysely tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen maaliskuussa 2016. Kyselyyn vastasi yhteensä 137 opiskelijaa, joista naispuolisia 70 ja miespuolisia 67. Kyselyssä tiedusteltiin havaintoja eriarvoisesta kohtelusta koulussa, koulukiusaamisesta sekä parannusehdotuksia nykytilanteeseen. Vastaajat olivat havainneet eriarvoista kohtelua koulussa todella vähän. Kun heiltä kysyttiin, ovatko he havainneet opiskelijoiden toisiinsa kohdistamaa eriarvoista kohtelua tai opettajien oppilaisiin kohdistamaa eriarvoista kohtelua, keskiarvot olivat nollan ja kahden välillä kaikissa mittareiden kohdissa (asteikko 1 = erittäin harvoin, 5 = erittäin usein). Myös avoimista vastauksista kävi ilmi, että suuria puutteita ei havaittu, kuitenkin joitakin mainintoja oli tyttöjen ja poikien erilaisesta kohtelusta opetustilanteissa, tiettyjen opiskelijoiden suosimisesta ja riittämättömästä tuesta heikommin oppiville. Avoimissa vastauksissa mainittiin opiskelijoiden toisiinsa kohdistamasta eriarvoisesta kohtelusta esim. ryhmätöiden yhteydessä, mielipiteiden ilmaisemisessa, erilaisen pukeutumistyylin vuoksi sekä välituntikeskusteluissa selvien näkemyserojen vuoksi.

Kysyttäessä missä määrin Sveitsin lukiossa otetaan huomioon erityisryhmien tarpeet, löytyi vastauksista puutteita liikuntarajoitteisten tai muiden vammaisten osalta. Myöskään etnisten ja kielivähemmistöjen sekä sukupuolivähemmistöjen erityistarpeita ei oteta vastausten mukaan huomioon, vastauksissa oli runsaasti hajontaa, mutta pääasiassa koettiin asioiden olevan hyvin. Avoimissa vastauksissa mainittiin epäkohtina liikuntarajoitteisten kulkeminen portaissa, pyörätuolilla kulkeminen mahdotonta, koska ei ole hissiä.

Kun kyselyn lopussa kysyttiin, missä määrin opiskelijat ovat törmänneet erilaisiin syrjintään liittyviin tilanteisiin Hyvinkään Sveitsin lukiossa, saivat eri perusteilla eriarvoiseen kohteluun liittyvät väittämät keskiarvoksi alle 2, (asteikko 1 = erittäin harvoin, 5 = erittäin usein).

Kiusaamista esiintyy Hyvinkään Sveitsin lukion kyselyn tulosten mukaan erittäin vähän. Vain yksi vastaaja oli kokenut joutuvansa kiusatuksi viikottain, mutta kuukausittain kiusatuksi ei koe tulleensa kukaan. Kiusaamista kuukausittain tai useammin havainneita oli vastaajista 8. Ilmapiiriä koulussa vastaajat kuvasivat hyväksi: kouluarvosanan 9 antoi 49 vastaajaa (36,6% kysymykseen vastanneista), arvosanan 8 33 vastaajaa ja arvosanan 10 38 vastaajaa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteutuminen on vastaajista 32 mukaan arvosanan 10 mukaista, numeron 9 antoi vastaajista 51 ja 8 antoi numeroksi 32 vastaajaa. Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiseksi Hyvinkään Sveitsin lukiossa antoi arvosanan 10 29 vastaajaa, numeron 9 66 vastaajaa ja numeron 8 antoi 26 vastaajaa. Tällä perusteella tasa-arvon voidaan katsoa toteutuvan hyvin.

8.2.1 Opiskelijoiden näkökulma

8.2.2 Opettajien näkökulma

9. Opiskelijavalinta

9.1 Opiskelijavalinta Hyvinkään yhteiskoulun lukiossa

Tällä hetkellä Hyvinkään yhteiskoulun lukion 451 opiskelijasta 276 (61 %) on naisia ja 175 (39 %) miehiä. Merkillepantavaa on, että *ensimmäisen vuosikurssin 150 opiskelijasta lähes 2/3 eli 99 on*

naisia ja 51 miehiä eli näyttäisi siltä, että naisten osuus opiskelijoista on Hyvinkään yhteiskoulussa edelleen lisääntymässä. Koko maan n. 112 000 lukiolaisesta 57 % on naisia ja 43 % miehiä (Tilastokeskus 2010). Maahanmuuttajia tai ulkomaalaistaustaisia koulussamme on vähän, tällä hetkellä vain muutama.

9.1.1 Opiskelijoiden kurssivalinnat ja ylioppilaskokeiden kokeiden valinnat

Tätä asiakirjaa varten opiskelijarekisteristä poimittiin kaikkien ylioppilaskokeisiin osallistuneiden koekohtaiset sukupuolijakaumat sekä lukiodiplomin taito- ja taideaineissa suorittaneet (taulukot 1 ja 2). Kurssimuotoisessa lukiossa eri oppiaineiden kurssivalintojen sukupuolijakauman tilastointi on hyvin haastavaa ja suuritöistä (valmiita tilastoja ei ole massassa tai järjestelmästä saatavissa), joten tässä tyydyttiin päättökokeiden jakaumiin. Kun opiskelijoiden kurssivalintoja käytiin läpi kunkin aineen ensimmäisten valtakunnallisten syventävien kurssien osalta, havaittiin, että ylioppilaskirjoitusaineissa sukupuolijakaumat noudattavat pitkälti ylioppilaskokeisiin osallistuneiden sukupuolijakaumia.

Taulukko 1. Keväällä 2010 ylioppilastutkintoon eri kokeisiin osallistuneiden sukupuolijakauma ja yhteismäärä HYK:ssa

Koe	miehiä (%)	naisia (%)	yhteensä
Äidinkieli	37 (32 %)	80 (68 %)	117
Englanti pitkä oppim.	38 (32 %)	79 (68 %)	117
Saksa pitkä oppim.	4 (25%)	12 (75 %)	16
Ranska pitkä oppim.	2 (33 %)	4 (67 %)	6
Ruotsi pitkä oppim.	2 (50 %)	2 (50 %)	4
Ruotsi keskipitkä oppim.	18 (22%)	65 (78 %)	83
Matematiikka, pitkä oppim.	25 (50 %)	25 (50%)	50
Matematiikka, lyhyt oppim.	12 (22 %)	42 (78 %)	54
Fysiikka	22 (67 %)	11 (33 %)	33
Kemia	10 (50 %)	10 (50 %)	20
Maantiede	10 (37 %)	17 (63 %)	27
Biologia	5 (24 %)	16 (76 %)	21
Historia	9 (43 %)	12 (57 %)	21
Yhteiskuntaoppi	12 (50 %)	12 (50 %)	24
Uskonto	-	5 (100 %)	5

Filosofia	4 (67 %)	2 (33 %)	6
Psykologia	2 (6 %)	30 (94 %)	32
Terveystieto	4 (13 %)	26 (87 %)	30
Englanti lyhyt oppim.	-	1 (100 %)	1
Saksa lyhyt oppim.	9 (50 %)	9 (50 %)	18
Ranska lyhyt oppim.	-	9 (100 %)	9
Espanja lyhyt oppim.	1 (13 %)	7 (87 %)	8
Venäjä lyhyt oppim.	-	1 (100 %)	1

Taulukko 2. Lukiodiplomin HYK:ssa lukuvuonna 2009-2010 suorittaneiden sukupuolijakauma ja yhteismäärä

Oppiaine miehiä (%) naisia (%) yhteensä

Kuvataide	1 (10%)	9 (90 %)	10
Liikunta	1 (100%)	-	1
Musiikki	1 (100 %)	-	1

9.2 Opiskelijavalinta Hyvinkään Sveitsin lukiossa

6.6 HYVINKÄÄN LUKIOIDEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

1 § Lukion opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti, käyttäytyttävä asiallisesti ja hyvien tapojen mukaisesti, noudatettava lukion järjestyssääntöjä ja käsiteltävä huolellisesti lukion omaisuutta.

2 § Jos opiskelija syyllistyy kurssin aikana tai kurssikokeessa vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä, hänen kurssinsa mitätöidään eikä hän saa siitä merkintää. Vilpiksi katsotaan myös tehtävän tai tuotoksen suora kopiointi internetistä tai muista lähteistä. Vilpiksi katsotaan myös tehtävän teettäminen toisella ja tehtävän tekeminen toiselle.

Ennen edellä tarkoitetun seuraamuksen määräämistä opiskelijalle ilmoitetaan, mistä teosta häntä epäillään ja häntä kuullaan. Asiasta ilmoitetaan opiskelijan huoltajalle.

3 § Toisten omaisuutta ei saa luvatta ottaa tai käyttää eikä vahingoittaa. Vahingon aiheuttaja on vastuussa teostaan.

4 § Kulkuvälineet säilytetään niille varatuilla paikoilla. Polkupyörät säilytetään lukittuina pyörätelineissä. Sisääntuloväylät on oltava vapaina hälytysajoneuvoille. Kulkuväylät lukion sisällä on oltava vapaina.

5 § Koulun alueelle ei saa tuoda häiritseviä tai vaarallisia aineita tai esineitä. Tupakointi ja päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on kielletty koulualueella, muualla tapahtuvan opiskelun yhteydessä ja opiskeluun liittyvien tilaisuuksien aikana.

6 § Oppitunneilla tietokoneita käytetään opiskeluun. Jokainen huolehtii tietoturvasta ja pitää salasanat vain omana tietonaan.

7 § Elektronisten laitteiden käyttö ilman opettajan lupaa on kielletty. Koetilanteissa mobiililaitte ei saa olla lainkaan esillä tai se voi johtaa kokeen hylkäämiseen.

Ylioppilaskirjoituksissa mobiililaitetta ei saa tuoda kirjoitustilaan.

8 § Säännön rikkomisesta voi seurata rehtorin puhuttelu, kurssin hylkääminen, lukiolain mukainen kirjallinen varoitus tai määräaikainen lukiosta erottaminen.

6.7 Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma

Opetustoimen tietotekninen infrastruktuuri on osa Hyvinkään kaupungin tietotekniikkarakennetta. Se sisältää verkkojen rakentamisen ja ylläpidon, laitteiden hankinnan ja riittävän mikrotuen, yhteisesti käytettävien ohjelmien ja oppimisympäristöjen hankinnan ja toiminnasta vastaamisen. Oppilaitoksissa ja niiden hallinnossa käytetään yleisesti käytössä olevia ohjelmia yhtenäisesti kaupungin muiden yksiköiden kanssa.

Hyvinkäällä toimii kaupungin tasolla Tieto- ja viestintäteknikan käytön työryhmä. Työryhmä seuraa ja ohjaa muun muassa valmiutta sähköiseen yo-kokeeseen. Lisäksi työryhmä kartoittaa sekä opetushenkilökunnan että opiskelijoiden osaamis- ja koulutustarpeita.

Niin opettajien kuin opiskelijoidenkin tieto- ja viestintäteknisistä taidoista huolehditaan vuosittaisilla koulutuksilla ja yhteisesti sovittavilla toimintatavoilla. Yhteistä koulutusta hankitaan ja tarjotaan kartoitettujen tarpeiden mukaisesti.

Kussakin aineryhmässä valmistaudutaan sähköiseen ylioppilaskokeeseen oppiaineen kokeen vaatimalla tavalla ja aikataululla. Aineryhmät sopivat tieto- ja viestintäteknikan käytöstä aineen opiskelussa, siten että se palvelee sekä oppiaineen sisällön hallintaa että tieto- ja viestintäteknikan käytön hallintaa. Kaikkia kokeissa vaadittavia tv-taitoja harjoitellaan kunkin oppiaineen kursseilla ennen päättökoetta.

Tieto- ja viestintäteknologian nopean kehityksen vuoksi uusia mahdollisuuksia niiden opetuskäyttöön seurataan jatkuvasti ja niitä otetaan käyttöön tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.